

Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul

**Sergiu Cornea
Valentina Cornea**

Teza de master

Repere pentru elaborare

Cahul 2018

Ghidul „Teza de master – repere pentru elaborare” este elaborat în cadrul proiectului Innovating Teaching and Learning of European Studies (INOTLES). Scopul proiectului este de a contribui la reforma curriculară și la modernizarea învățământului superior în Georgia, Republica Moldova și Ucraina prin implementarea metodelor inovatoare de predare a Studiilor Europene.

Sergiu Cornea, licențiat în istorie, studii postuniversitare specializarea *Științe Administrative*, absolvite în cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (București, România), studii doctorale în științe politice. Conferențiar universitar la Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din municipiul Cahul, Republica Moldova. A contribuit la conceperea și elaborarea programelor de master „Administrația publică a colectivităților locale”, „Integrare Europeană și politică de vecinătate”, „Drept administrativ” din cadrul facultății „Drept și administrație publică”. Este titular al disciplinelor „Politologie”, „Metodologia cercetării”, „Relațiile Uniunii Europene cu Republica Moldova”, „Partide și organizații politice în Uniunea Europeană”, „Fondarea și funcționarea Uniunii Europene” etc.

Valentina Cornea, licențiată în filologie și drept, studii doctorale în sociologie. Conferențiar universitar la Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din orașul Cahul, Republica Moldova. Activitatea desfășurată în calitate de cadru didactic universitar se circumscrie organizării, desfășurării activităților de instruire, perfecționării continue a activității profesionale; implicării în activități de cercetare; implicării în activități extracurriculare. Este titular al disciplinelor din domeniul sociologie, drept și științe administrative din cadrul programelor de master și licență, specialitatea Administrație publică - „Știința administrației”, „Administrație publică locală”, „Tehnici de comunicare”, „Deontologia funcției publice”, „Sociologia organizațiilor”, „Instituții administrative europene”, „Petiționare și contencios administrativ”, „Activitatea administrației publice locale: aspecte sociale”.

Recenzenți:

Lumița Iosif, doctor în sociologie, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România

Oleg Bercu, doctor în istorie, Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul, Republica Moldova

Recomandată pentru editare de către Comisia metodic-științifică a Universității de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul. Proces-verbal nr. 1 din 15 februarie, 2018.

Cornea, Sergiu.

Teza de master : Repere pentru elaborare / Sergiu Cornea, Valentina Cornea ; Proiectul "Innovating Teaching and Learning of European Studies (INOTLES)". – Cahul : US "B. P. Hasdeu", 2018 (Tipogr. "Centrografic"). – 52 p. : tab.

Referințe bibliogr.: p. 50-51 (42 tit.) și în subsol. – 150 ex.

ISBN 978-9975-88-022-0.

378(076.5)

C 72

© Cornea Sergiu, 2018

© Cornea Valentina, 2018

© Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul, 2018

CUPRINS

Argument	5
TEZA DE MASTER ÎN CONTEXTUL STUDIILOR UNIVERSITARE	
Ce este o teză de master?	7
Etapele realizării tezei de master	10
REPERE ȘI CONCEPTE FUNDAMENATLE PRIVIND CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ	
Formularea problemei de cercetare. Tipuri de probleme	12
Revizuirea literaturii	19
Organizarea ideilor	22
Semnificația conceptelor. Definiții și variabile	22
Ipotezele	26
Tipuri de cercetare	28
Unitatea de analiză	29
Metodologia cercetării (Designul cercetării)	30
ELABORAREA LUCRĂRII	
Introducerea	34
- Formularea obiectivelor de cercetare	35
- Planul lucrării	38
- Semnificația cercetării	38
- Probleme și limitări	39
Transpunerea și analiza datelor	39
Formularea concluziilor	41
TEHNOREDACTAREA TEZELOR DE MASTER	
Parametrii tehnici	42
Aparatul critic	42
Redactarea listei bibliografice	45
Anexele	46
SUSȚINEREA TEZEI DE MASTER	
Pregătirea pentru prezentarea orală	47
Prezentarea orală	48
Evaluarea tezei de master. Criterii de apreciere	49
BIBLIOGRAFIE	50

LISTA TABELE

Tabelul 1 Elemente de conținut ale unei de master

Tabelul 2 Transpunerea problemelor ca fapt social în probleme de cercetare

Tabelul 3 Pași în formularea întrebării de cercetare

Tabelul 4 Metoda unghiurilor de abordare

Tabelul 5 Tipuri de cercetare

Tabelul 6 Metode de cercetare

Tabelul 7 Formularea obiectivelor

Tabelul 8 Repere pentru sublinierea semnificației cercetării

Tabelul 9 Puncte de reper în argumentare

Tabelul 10 Prezentarea orală

LISTA CASETE

Caseta 1 Criterii de evaluare în alegerea și formularea problemei de cercetare

Caseta 2 Un exemplu de măsurare a unui concept

Caseta 3 Definiții empirice ale conceptelor

Caseta 4 Design-ul cercetării

Caseta 5 Introducerea

Caseta 6 Introducerea

Caseta 7 Formularea obiectivelor

Caseta 8 Reguli pentru citarea corectă

LISTA FIGURI

Figura 1 Etapele procesului de cercetare

Argument

În contextul studiilor universitare, activitatea de cercetare științifică constituie parte integrantă a procesului instructiv-educativ. Posibilitățile de manifestare a studenților în plan științific sunt diverse: cercuri științifice studentești, conferințe, mese rotunde, implicarea în proiecte de cercetare. Este o activitate de creație și are o relevanță egală cu activitatea de instruire.

Dintre toate aceste forme de manifestare în plan științific, un statut privilegiat este acordat elaborării tezelor / disertațiilor.

Ce reprezintă tezele? Prin conținutul și forma lor tezele de master posedă caracteristicile unei lucrări științifice: cuprind o formulare clară a problemei și întrebări de cercetare, se elaborează studiind și cunoscând abordările teoretice ale problemei, conțin concluzii științifice ce au importanță în studierea ulterioară a temei. Au o structură, care reclamă un conținut coerent: fapte, date ce dezvăluie interdependența fenomenelor, argumentelor ș. a, iar propriul punct de vedere privind problema și rezolvarea acesteia trebuie să fie un element de noutate. Mai sunt cunoscute și sub numele *disertații*, termen provenit din latinescul *serere - a strânge, a împleti*, având semnificația unei lucrări personale, respectând criterii precise, în care raționamentul și sinteza bine construită au un loc important¹. Esența tezelor este de a dezvolta abilități de rezolvare individuală a problemelor practice din perspectivă științifică. Prin urmare, dezvoltarea un subiect de către student este un exercițiu ce reclamă efort intelectual. Gilles Ferreol, profesor de științe sociale la Universitatea din Poitiers, Franța, atenționează că acest exercițiu nu e o improvizație, unde ar putea apărea, în funcție de imaginația și orientările afective ale redactorului, amintiri din lecturile făcute și note de curs².

Prezentul ghid vizează oferirea unui cadru general de referință cu privire la elaborarea tezelor de master și are menirea unui instrument de lucru pentru studenții antrenați în elaborarea unui proiect de cercetare.

Regulile și exemplele prezentate în ghid sunt orientative, fără a avea caracter obligatoriu. Sugestiile cuprinse în ghid se referă la o structură a tezei de master, general acceptată în lumea academică, și la reguli generale de elaborare a acesteia.

Autorii

¹Ferreol, G., Flageul N. *Metode și tehnici de exprimare scrisă și orală*. Iași: Polirom, 1998, p.118.

²Ibidem.

TEZA DE MASTER ÎN CONTEXTUL STUDIILOR UNIVERSITARE

Ce este o teză de master?

Tezele de master reprezintă o activitate de cercetare individuală pentru orice student înscris la un program de master. Tema acestei lucrări academice variază de la o instituție la alta și de la o țară la alta: în anumite locuri, în Marea Britanie, de exemplu, ar putea fi numită „disertație”; în altă parte ar putea fi descrisă ca un „eseu extins” sau „un proiect de cercetare”.¹ Indiferent de modul în care este descrisă, elaborarea solicită efort intelectual. Profesorul italian Umberto Eco afirmă în lucrarea „Cum se face o teză de licență” că a face o teză înseamnă:

- (1) a identifica un subiect precis;
- (2) a culege documente despre acel subiect;
- (3) a ordona aceste documente;
- (4) a reexamina la prima mână subiectul în lumina documentelor adunate,
- (5) a da o formă organică tuturor reflecțiilor precedente;
- (6) a face astfel, încât cine citește să înțeleagă ce s-a voit spune și să fie capabil, la nevoie, să ajungă la aceleași documente spre a relua subiectul pe cont propriu.

A face o teză înseamnă, deci, a învăța să pui în ordine propriile idei și să aranjezi datele: este o experiență de muncă metodică; de „construire” a unui „obiect” care, în principiu, să folosească și altora. Și astfel, *nu interesează atât de mult subiectul tezei, cât experiența de lucru pe care ea o presupune.*²

Teza de master oferă posibilitatea de a dezvolta abilități intelectuale și organizaționale. Elaborarea unei astfel de lucrări necesită implicarea activă în cercetare. Oferă mai multe oportunități pentru originalitate și independență intelectuală decât referatele sau eseurile elaborate pe parcursul anilor universitari. Aceasta ar putea însemna cercetarea empirică sau un proiect bazat pe documentare. În multe privințe, este vorba mai degrabă de a face „știință socială”, decât de a scrie despre știința socială, pe care au produs-o alții. Unele dintre aceste abilități sunt în mod clar academice și legate de programul de master urmat. Procesul de elaborare a unei teze de master îmbunătățește experiența, este o pregătire bună pentru studii și cercetări ulterioare la nivel postuniversitar și solicită studentului a lucra independent și metodic într-o varietate de contexte intelectuale. Altele sunt mult mai largi și dezvoltă abilități în colectarea și manipularea informațiilor, prezentarea și producerea de comentarii critice, de rezolvare a problemelor și de investigare a unei probleme de interes - toate acestea vor fi benefice pentru viața profesională. Din aceste motive, teza de master poate fi văzută ca fiind punctul culminant al studiilor universitare. Elaborarea unei teze de master nu înseamnă doar demonstrarea abilităților intelectuale, de studiu, de cercetare și de prezentare, dezvoltate pe parcursul anilor de studiu, ci o „creație personală”,³ un mod

¹ Smith, K., Todd M., & Waldman, J. *Doing your undergraduate social science dissertation*. Routledge, 2009, p. 2-5.

² Eco, U. *Cum se face o teză de licență: Discipline umanistice*. București: Pontica, 2000, p.14.

³ Smith, K. Op. cit. p. 2-5.

specific de abordare a unei probleme, poate chiar o soluție inedită privind depășirea unei probleme reale.

În mod normal realitatea acoperă trei domenii:

- Ceea ce putem „vedea” (observa) cu ajutorul simțurilor;
- Ceea ce putem „vedea” cu „ochiul interior”;
- Ceea ce poate face posibilă această observare atât în interior, cât și în exterior.¹

Toate cele trei domenii pot fi abordate într-o manieră științifică. Dar ce înseamnă „științifică”? Wilber spune că știința în nici un caz nu trebuie să implice automat materialism.

Știința implică următoarele trei elemente:

- urmărim un fapt, ridicăm o obiecție sau o paradigmă (engl. Instruction, paradigm);
- percepem o anumită stare de lucruri;
- comparăm rezultatele noastre cu ale altora.²

Știința cuprinde două dimensiuni fundamentale și anume: descoperirea și expunerea. Descoperirea reprezintă o activitate laborioasă de edificare a unor concept, modalități de gândire, paradigme, soluții constructive sau interpretative. Această dimensiune presupune generarea noului și este deseori denumită ca cercetare fundamentală. Expunerea reprezintă aplicarea rezultatelor din cercetarea fundamentală în situații concrete, la rezolvarea unor probleme, la construirea unor tehnologii. Aceasta nu aduce neapărat o noutate în planul cunoașterii, ci o plusvaloare în cel al acțiunii.³

La modul cel mai general, teza de master este o lucrare de cercetare individuală, cu care finalizează studiile studentul-absolvent. Prin conținut și formă, teza de master posedă caracteristicile unei lucrări științifice: cuprinde o formulare clară a problemei și întrebări de cercetare, este argumentată actualitatea și importanța studierii problemei, este redat gradul de cercetare a problemei în cauză. Se elaborează studiind și cunoscând abordările teoretice ale problemei, conține concluzii științifice ce au importanță în studierea ulterioară a temei.

Esența tezei de master este de a dezvolta abilități de rezolvare individuală a problemelor practice de pe poziții științifice. Deci, nu poate fi în întregime o compilație alcătuită din fragmente de articole și cărți. Are o structură, ce reclamă un conținut coerent: fapte, date ce dezvăluie interdependența fenomenelor, argumentelor ș.a, iar propriul punct de vedere asupra problemei și rezolvării acesteia trebuie să fie un element de noutate.

Realizarea unei astfel de lucrări constituie dovada unei pregătiri temeinice a absolventului, probează abilitățile de cercetare științifică și cunoștințele teoretice specifice specialității.

Sintetic, o teză de master are patru părți principale:

- | | |
|--|---------------------------|
| 1. Secțiune introductivă; | 3 Constatări; |
| 2. Metodologie sau design-ul cercetării; | 4. Discuții. ⁴ |

¹ Sandu A. *Fundamente ale științelor sociale*. Iași: Editura Lumen, 2012, p.21

² Idem.

³ Idem.

⁴ Smith, K. Op.cit. p.5-6

Tezele de master vor varia în format, stil și design. Un format tipic de teză de master ar arăta astfel:

Tabelul 1 **Elemente de conținut ale unei teze de master**

Elemente	Conținut
Titlul paginii	Titlul tezei, numele și numele coordonatorului.
Cuprins	O listă detaliată a capitolelor (eventual al subcapitolelor) din disertație
Lista tabelelor și fișierelor (dacă există)	Titlurile oricăror tabele sau fișiere (imagini, ilustrații sau diagrame) incluse în lucrare.
Lista abrevierilor (dacă există), ordonate în ordine alfabetică	Abrevierile ar trebui să fie specificate în întregime. Aceasta înseamnă că abrevierile pot fi apoi folosite în text fără explicații suplimentare.
Introducere	Secțiune ce oferă rațiunea și motivația cercetării și stabilește structura disertației.
Revizuirea literaturii	Este similară formei și volumului unui eseu lung, intitulat "Cum am creat tema mea de cercetare și cum răspunde finalităților programului de studiu".
Metodologie	Este o secțiune de dimensiuni esențiale intitulată "De ce am ales metodele pe care le-am ales pentru a răspunde la întrebarea mea particulară, punctele forte și punctele slabe ale acestei abordări ca instrumente de generare a cunoașterii și cum am realizat de fapt cercetarea".
Constatări	Conține o descriere și prezentare a propriilor date, dovezi sau studii de caz. Ar putea fi un anumit număr de capitole, fie un eseu extins care are secțiuni clar identificate.
Discuții	Aceasta este secțiunea care aduce împreună toate componentele argumentului. O modalitate de a imagina această secțiune este a o asocia cu o conversație tripartită între literatura de specialitate invocată, metodologia adoptată și rezultatele obținute.
Concluzii și recomandări (dacă este cazul)	Acest capitol va reuni concluziile și va constata recomandări pentru practică. În această etapă nu sunt incluse idei noi. Acestea sunt tratate în secțiunea de discuții. Acest capitol cuprinde reflecții asupra efectuării studiului de cercetare și, de asemenea, modalități și sugestii pentru cercetări ulterioare.
Bibliografie	O listă a tuturor cărților, articolelor de specialitate, site-urilor web, ziarelor și altor surse utilizate în disertație
Anexe	Chestionare, transcrieri de interviuri, rapoarte pilot, tabele detaliate etc.

O teză de master trebuie să corespundă următoarelor **exigențe**:

- **Cunoașterea aspectelor teoretice ale temei.** Absolventul trebuie să demonstreze pregătirea sa teoretică; în expunerea fiecărui subiect trebuie să fie inclusă caracteristica teoretică a categoriilor și a noțiunilor folosite.
- **Relevarea și analiza principalelor concepții, viziuni, tratări a problemei examinate.** E necesar de a sistematiza diversele opinii, abordări ale subiectului cercetat și a le supune unei analize critice.
- **Formularea și argumentarea propriei viziuni asupra temei cercetate.** În baza studierii actelor normative, documentelor și a literaturii de specialitate, studentul trebuie să definească propria poziție în problemele discutabile și să o argumenteze.
- **Respectarea principiilor consecutivității și a concludentei în expunerea materialului.** Examinarea fiecărui subiect al temei trebuie să fie realizată nu în mod declarativ, ci în baza dovezilor convingătoare, argumentate științific. Respectarea acestui deziderat reclamă o atitudine responsabilă în procesul de selectare și sistematizare a materialului factologic. E necesar de a stăruia asupra stilului expunerii, asigurarea formulării laconice și exacte, asupra respectării terminologiei și a uzanțelor din domeniu.
- **Lucrarea trebuie să aibă un caracter individual și creativ.** Consultarea unei varietăți largi a literaturii de specialitate și a diverselor izvoare nu trebuie să substituie propriul stil și propria viziune asupra temei cercetate.
- **Formularea propunerilor practice.** În rezultatul cercetării temei studentul elaborează propriile viziuni și recomandări practice, menite să soluționeze problema existentă sau să contribuie la soluționarea ei.
- **Definitivarea corectă a lucrării.** Respectarea cerințelor metodice și tehnice impuse pentru realizarea tezelor de licență.

Etapele realizării tezei de master

A. Giddens consideră că procesul de cercetare cuprinde următoarele etape principale¹:

1. **Definirea problemei și alegerea temei de cercetare** se face fie prin descoperirea lipsurilor din literatura existentă, din dezbaterile teoretice sau prin observarea aspectelor practice din domeniul psihosocial.
2. **Revizuirea dovezilor sau trecerea în revistă a bibliografiei** – în această fază cercetătorul trebuie să se familiarizeze cu cercetările existente referitoare la subiect.
3. **Clarificarea problemei prin formularea ipotezei.** Ce vrei să probezi? Care este relația dintre variabile? Dacă cercetarea se vrea eficientă, ipoteza trebuie să fie formulată în așa fel încât materialul factic să ofere dovezi care, fie o vor susține, fie o vor infirma.
4. **Selectarea planului de cercetare** prin alegerea uneia sau a mai multor metode de cercetare. Alegerea depinde de obiectivele globale ale studiului.
5. **Efectuarea cercetării** – prin aplicarea instrumentelor și derularea tehnicilor de cercetare se realizează strângerea datelor și înregistrarea informațiilor.
6. **Interpretarea rezultatelor** – centralizarea, prelucrarea datelor adunate și interpretarea acestora.

¹ Ghiddens, A. *Sociologie*. București: Editura ALL, pp.579-581.

7. **Raportarea descoperirilor prin redactarea raportului de cercetare** prin care se oferă informații referitoare la natura cercetării și prin care se justifică concluziile rezultate. Uneori, rapoartele indică și întrebările la care nu s-au dat încă răspunsuri, sugerând astfel posibile cercetări ulterioare.

Alți autori afirmă că în structurarea unei investigații științifice, cercetătorul trebuie să răspundă unor întrebări cu rol de clarificare și organizare¹:

- Ce paradigmă sau teorie a cunoașterii fundamentează perspectiva teoretică și abordarea metodologică a cercetării?
- Ce tip de cercetare va fi preferat?
- Ce strategie de cercetare leagă problema de cercetare de rezultatele cercetării (cercetare exploratorie, anchetă pe bază de interviu, etnografie etc.)?
- Care sunt tehnicile și instrumentele de cercetare la care se va face apel în contextul cercetării propuse?

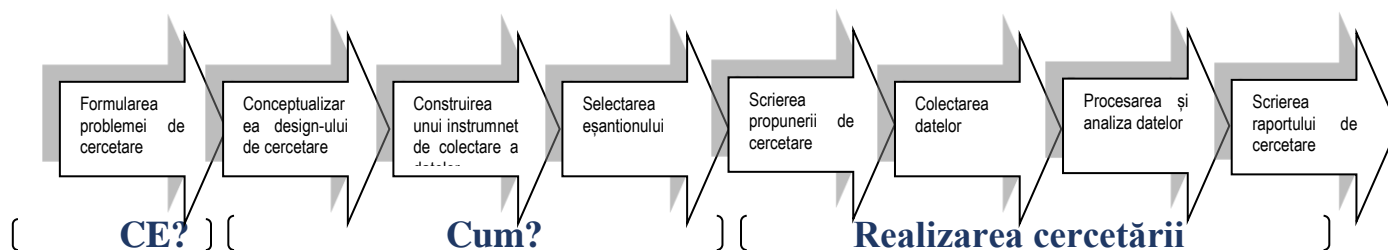
Ranjit Kumar în *Research methodology: a step-by-step guide for beginners* formulează următoarele etape ale procesului de cercetare:

1. Formularea problemei de cercetare;
2. Conceptualizarea design-ului cercetării;
3. Stabilirea instrumentarului pentru colectarea datelor;
4. Selectarea eșantionului;
5. Scrierea propunerii de cercetare;
6. Colectarea datelor;
7. Procesarea datelor;
8. Scrierea raportului de cercetare.²

În concluzie, se poate menționa că fazele procesului sunt greu izolabile, producându-se frecvente reveniri de la o fază ulterioară la una anterioară.

O reprezentare grafică a procesului de cercetare arată astfel³:

Figura 1 **Etapele procesului de cercetare**



¹ A se vedea: Manasia, L. *Perspective în abordarea designului metodologic al cercetării*. p.5 <http://www.academia.edu/>

² Kumar, R. *Research methodology: a step-by-step guide for beginners*. London: SAGE, 1999, p.14-21.

³ Boehm, V. R. *Research in the „Real World” – a Conceptual Problem*. În: *Personnel Psychology*, vol. 33, 1980, p. 496.

REPERE ȘI CONCEPTE FUNDAMENTALE ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

Formularea problemei de cercetare. Tipuri de probleme

O precizare importantă: e necesar a face diferența între tema de cercetare și domeniul de studiu. Un începător, un student, care urmează să-și elaboreze lucrarea de master, își va circumscrie mai întâi domeniul, apoi tema și în fine problema de cercetare.

Descoperirea problemei, în general a unei teme de cercetare, ca fază inițială a cercetării, se regăsește de cele mai multe ori într-o formulare ambiguă sau mai puțin precisă, urmând ca, ulterior, aceasta să fie definită clar și apoi să se specifice ce anume trebuie cercetat. Se consideră că alegerea temei este „cea mai puțin rațională, regulile alegerii fiind mai puțin formalizate decât regulile care guvernează celelalte stadii”¹, alegerea fiind efectuată sub influența valorilor și a experiențelor personale sau a unor cerințe instituționale. Cercetătorul specializat deja într-un anumit domeniu va începe cu formularea directă a problemei. Pentru un începător însă este necesar a opera o serie de selecții succesive care conduc spre formularea precisă a problemei ce urmează a fi investigată. Spre exemplu, dintre cele trei domenii, care ar prezenta interes pentru studiul administrației – aspectul structural al sistemului, comportamentul administrativ și relația cu politica - se configurează un interes pentru comportamentul administrativ². Cum acesta este foarte extins, conținând diverse și variate teme posibile de investigare (conducere, decizie, participare, motivare, negociere etc), este necesară o nouă selecție, (spre exemplu se optează pentru o temă ce vizează conducerea instituțiilor publice). Procesul de selecție continuă, deoarece, la rândul ei problematica activității de conducere este extrem de vastă – tipurile conducerii, dificultăți, stil de conducere al liderilor. În acest context, este necesar a se face distincția între problemă ca fapt social și problema ca subiect de cercetare. Ca fapt social, problema reprezintă o situație indezirabilă care este considerată de un segment important al societății ca fiind suficient de serioasă pentru a necesita acțiune colectivă în vederea obținerii unei ameliorări semnificative și a unei dezirabilități crescute³. Ca subiect de cercetare este „bariera, obstacolul, semnul de întrebare, dificultatea teoretică sau practică, lacuna cognitivă - toate intervenite pe traseul gândirii, care se cer a fi înlăturate, depășite, rezolvate”⁴.

¹ King, G. Op.cit. p.27.

² Simon, H. *Administrație publică*. Chișinău: Editura Cartier, 2003, p.20.

³ Pop, L.- M. (coord). *Dicționar de Politici Sociale*. București: Editura Expert, 2002.

⁴ Zlate, M. *Psihologia mecanismelor cognitive*. Iași: Polirom, 1999, p. 316.

Tabelul 2 **Transpunerea problemelor ca fapt social în probleme de cercetare**

Temă	Fapt social	Problemă de cercetare
Corupția	Corupția prejudiciază economia statului / economia locală	Cum poate fi combătut fenomenul corupției?
Piața muncii	Insuficiența locurilor de muncă creează dezechilibre socio-economice	De ce nu există locuri de muncă? Cum pot fi create locurile de muncă? Ce efecte produce legislația actuală în extinderea pieței muncii?

Tema poate fi o problemă punctuală. Studiul temei respective se va realiza în contextul domeniului care include problema de cercetare. Dacă alegem ca temă „Comportamentul liderilor din Primăria orașului X” va trebui să studiem problema în contextul mai larg al leadership-ului și să avem grijă să nu o includem într-un domeniu diferit (cel al comportamentului uman în general sau cel al dreptului muncii). Un alt aspect se referă la fenomenul studiat – dacă am ales tema de mai sus, fenomenul este comportamentul liderilor, nu administrația publică locală sau orașul X. Vom aborda probleme legate de administrația publică locală sau de orașul X doar dacă încercăm să explicăm fenomenul prin intermediul unor factori legați de administrația publică locală sau de caracteristicile orașului X.

Etichetate drept enigme sau „spațiu gol în înțelegerea noastră”¹, formularea problemelor reprezintă punctul de plecare al oricărei cercetări. Problema de cercetare este definită ca o **interogație care vizează relația între două sau mai multe variabile**². Spre exemplu, ne putem întreba dacă un element major al ineficienței instituționale îl reprezintă incapacitatea de comunicare la diferitele structuri ierarhice din cadrul instituției. Această interogație conține două variabile – ineficiența instituțională și incapacitatea de comunicare și formulează o întrebare cu privire la relația dintre ele. Ce forme de control social promovează un regim politic sau altul? Ce este și ce nu este amprentat ideologic într-un sistem de drept? Sau ne putem întreba dacă amploarea regională sau mondială a schimbărilor depinde de caracteristicile bunurilor și serviciilor desfășurate, de coerența pe care o pot oferi anumite spații regionale. De cele mai multe ori o problemă de cercetare apare ca o conștientizare a contradicției dintre cunoștințele existente, mai exact dintre limitele acestora și noile cunoștințe sau necesități cognitive ale oamenilor. De aceea problema se mai poate defini și **cunoaștere spre necunoaștere**. Problema nu reprezintă un vacuum gnoseologic total. Problema reprezintă o constatare a insuficienței cunoștințelor obținute până la un anumit model și o expresie a necesității de a depăși limitele acestor cunoștințe, de a dobândi altele noi³.

¹ Giddens, A. *Sociologie*. București: Editura All, 2001, p. 579.

² Gherasim, A. *Psihologie experimentală*. Curs. p. 251. <http://www.scribd.com/doc/>

³ Gherasim, A. Op.cit.

În toate domeniile de cercetare există surse pentru formularea de noi probleme de cercetare, cum ar fi teoriile existente sau studiile realizate anterior. Tipic, problemele de cercetare au patru surse¹:

- a) viața de zi cu zi;
- b) probleme practice;
- c) cercetări anterioare;
- d) teorii.

Oricare ar fi sursa, formularea problemei necesită un mare volum de cunoștințe, o bună intuiție științifică, un volum impresionant de observații și, de asemenea, un potențial creativ. Orice întrebare la care dorim să răspundem, orice asumție /asertiune pe care vrem să o investigăm pot constitui probleme de cercetare. Este necesar a determina, însă, în ce măsură acestea pot deveni probleme de cercetare, sau altfel spus, dacă pot fi investigate științific. În cazul în care răspunsul la această întrebare este negativ, tema nu poate fi investigată științific (nu poate fi dezvoltată în forma unui proiect de cercetare, care să permită formularea de inferențe descriptive sau cauzale valide) și trebuie fie modificată, fie abandonată².

O temă poate deveni problemă de cercetare doar dacă există posibilitatea ca aceasta să fie abordată într-o manieră empirică. Mai exact spus, contează nu ceea ce gândim noi despre o anumită problemă, ci ceea ce putem demonstra științific cu privire la ea³. Prin urmare, ***o problemă de cercetare va fi considerată identificată și formulată corect, în condițiile în care va răspunde următoarelor criterii:***

- menționarea variabilelor în relație;
- exprimarea problemei sub forma unei întrebări ;
- posibilitatea testării empirice.

În primul rând, *trebuie menționate variabilele în relație*. Variabilele sunt atât realități manifeste (observabile în mod nemijlocit), cât și stări latente, care nu pot fi direct observabile (măsurabile), dar care pot fi cercetate prin indicator direct observabil.

Al doilea criteriu - *problema trebuie să fie exprimată sub forma unei întrebări*.⁴ Problema trebuie să înceapă cu „Care este efectul...” sau „În ce condiții se întâmplă ..”. Nu întotdeauna prezentarea scopului studiului înseamnă, în mod necesar, și comunicarea problemei de cercetare. De exemplu, în studiul „Impactul politicilor autorităților publice centrale asupra sistemului universitar din Republica Moldova” scopul a fost de a inventaria principalele consecințe ale deciziei autorităților publice centrale de a regulariza fluxurile de studenți, problema de cercetare fiind formulată în termeni de „Care sunt efectele intervențiilor directe ale statului în regularizarea fluxului de studenți către universități și piața muncii?”⁵

¹ King, G., Keohane, R., Verba, S. *Fundamentele cercetării sociale*. Iași: Polirom, 2000, p. 31.

² Ibidem, p.28.

³ Gherasim, L., Op.cit., p. 255.

⁴ Kelinger, K. Op. cit.

⁵ Studiul poate fi accesat pe: <http://www.viitorul.org/public/>

Să presupunem următoarea temă: „Legislația luxului - impactul asupra consumului și a ierarhiilor sociale” (din 1709 pana acum, luxul a fost blamat, reglementat și impozitat, mai puțin cercetat¹). Exprimați enunțul sub forma unei întrebări.

Formularea unei întrebări permite formularea directă a problemei, minimalizând interpretarea și distorsiunile.

Al treilea criteriu – problema trebuie să implice posibilitatea testării empirice. Multe probleme importante nu îndeplinesc acest criteriu, din această cauză acestea nu pot fi verificate folosind metode științifice. McGuigan (1997) susține că o problemă este rezolvabilă dacă o ipoteză testabilă poate fi avansată ca modalitate de soluționare. O problemă este testabilă dacă și numai dacă poate fi testată empiric prin intermediul ipotezelor. O ipoteză este testabilă dacă este posibil să se determine dacă este adevărată sau falsă. O problemă este rezolvabilă dacă este posibil să formulăm o ipoteză testabilă ca răspuns la problemă, și de asemenea, dacă este posibil să determinăm dacă ipoteza este adevărată sau falsă. H. Selye menționa că „trebuie să existe un echilibru rezonabil între importanța problemei pe care ne-o propunem și probabilitatea soluționării ei”².

Acestor criterii se poate adăuga și faptul că o problemă trebuie formulată specific. Este dificil să verificăm următoarea problemă de cercetare „Care sunt efectele mediului asupra activității funcționarilor publici? „ deoarece conceptele de mediu și activitatea funcționarilor publici sunt vagi (Care caracteristici ale mediului? și Ce activități?). Pentru a putea fi realizată o cercetare trebuie specificat ce semnifică mediul și activitatea funcționarilor publici. Problema formulată pentru studiul „Impactul politicilor autorităților publice centrale asupra sistemului universitar din Republica Moldova” îndeplinește toate condițiile:

- este exprimată relația dintre variabile – decizii ale autorităților, flux de studenți;
- problema este formulată sub forma unei întrebări și poate fi testată empiric (analiza cost-beneficiu a deciziilor autorităților publice).

De reținut faptul că problema de cercetare arată informațiile care sunt necesare pentru a rezolva problema privită ca factor, proces, stare socială sau naturală care afectează negativ funcționarea societății, instituțiilor și/sau condiția umană. O problemă este bine formulată dacă este determinată, adică există sistem de cunoaștere științifică sub formă de date, legi, teorii în care problema poate fi încadrată în mod adecvat și s-a stabilit că presupuzițiile ei sunt adevărate și s-a stabilit și tipul soluției și modul de verificare. Rezolvarea constă în aflarea răspunsului adevărat și relevant la întrebarea conținută în problemă și prin aceasta satisfacerea cererii de informație, sporirea celei existente, eliminarea sau diminuarea incertitudinii și depășirea dificultăților ivite în cunoaștere. Spre exemplu, autorii studiului menționat, încadrează problema într-un context foarte clar definit: date despre numărul de studenți înmatriculați, număr de studenți absolvenți, absolvenți încadrați în câmpul muncii, un fundament teoretic – efectul de neutralizare, semnalat de sociologul francez Raymond Boudon. Sociologul insistă asupra faptului că intervenția statului în controlul fluxurilor școlare la nivelul învățământului superior este improbabilă politic,

¹ Petcu, M. *Dreptul, într-o lectură sociologică*. <http://www.curieruljudiciar.ro/2014/04/30/dreptul-intr-o-lectura-sociologica/>

² Selye, H. *De la vis la descoperire. Despre omul de știință*. București: Ed. Medicală, 1968, p. 120.

studentii nedorind să ocupe acele poziții pe care statul le-a rezervat pe cale directivă și constrângătoare din punctul de vedere al drepturilor omului. Prin datele acumulate în procesul cercetării, s-au afirmat sau infirmat presuposițiile referitor la cauzele declanșării mecanismului neutralizării, sporind astfel o informație științifică existentă.

Tipuri de probleme

Tipurile și criteriile de clasificare a problemei sunt diverse și sunt determinate de situația cognitivă în care apar și se soluționează.

1. Probleme științifico - practice. Acest tip de probleme vizează găsirea unor acțiuni prin intermediul cărora să se poată transforma și controla o parte a realității sociale și naturale pentru producerea de valori materiale capabilă să satisfacă trebuințele oamenilor. Problemele științifice vizează depășirea unor dificultăți de cunoaștere, obținerea unor cunoștințe științifice noi sau ameliorarea celor vechi. Intre cele două categorii de probleme granița este tot mai greu de trasat datorită întrepătrunderii puternice a teoriei cu practica și creșterea rolului științei în rezolvarea problemelor practice.

2) Probleme ce țin de descoperirea unor fenomene, evenimente, proprietăți, relații, dintre domeniul ce formează obiectul de cercetare al unei științe date: problema-obiect.

3) Probleme ce privesc analiza căilor, mijloacelor de cunoaștere: metaproblemă. Acestea, de regulă, sunt determinate de neconcordanță dintre noile descoperiri și vechile metode de cercetare și modalități de interpretare.

4) Problemele normale, regulate și probleme anormale.

Problemele normale se rezolvă în cadrul teoriei date cu mijloace și conform cu regulile acesteia, sunt delimitate și recunoscute ca atare, doar cu ajutorul teoriei științifice existente. Activitatea cu problemele normale nu urmărește schimbarea teoriilor științifice existente ci perfecționarea acesteia, eliminarea dezacordurilor sale interne și a celor dintre teorie și realitate. Problemele anormale nu se pot soluționa în cadrul teoriei date cu metode și reguli acceptate de comunitatea științifică, ci prin trecerea la o nouă teorie mai profundă, prin revoluția științifică. Activitatea cu probleme anormale conduce la obținerea unor noutăți radicale, incompatibile cu vechea teorie¹.

O primă întrebare pe care trebuie să și-o pună cei ce s-au decis să elaboreze o disertație este „Ce temă să alegem?” Este doar o procedură tehnică. Septimiu Chelcea, sociolog român, consideră că alegerea „topicii disertației”, a subiectului ei, a temei de cercetare este dictată în primul rând de interesul de cunoaștere al fiecăruia².

Tema tezei de master se alege independent de către student, din lista celor propuse de catedra de profil. De asemeni, studenții au dreptul să propună propriile teme, argumentând necesitatea și importanța abordării acesteia. Subiectele propuse sunt afișate pe panoul de anunțuri și pe pagina web a catedrei, începând cu luna septembrie. Alegându-și tema, studentul depune la catedră o cerere prin care se solicită aprobarea subiectului tezei de master și confirmarea conducătorului științific. Coordonatorul științific se numește la solicitarea

¹ Bujdoi, N. *Epistemologie*. <http://www.topcursuri.ro/files/cursuri/Epistemologie.pdf>, p. 12

² Chelcea, S. *Metodologia elaborării unei lucrări științifice*. București: comunicare.ro, 2003, p. 26-32.

studentului sau, în cazul când nu există o astfel de solicitare, se desemnează de către Catedră. Coordonatorii tezelor de master sunt confirmați, în mod obligatoriu, la ședința Catedrei. Coordonatori ai tezelor de master pot fi profesorii universitari și conferențiarilor universitari, cercetătorii științifici de înaltă calificare din instituțiile de cercetare, precum și specialiști practicieni din domeniul programului de studiu. Catedra organizează ședințe cu participarea studenților unde se aprobă temele și se numesc conducătorii științifici.

În alegerea subiectului se va ține cont de cel puțin patru reguli:

- 1) *Subiectul trebuie să răspundă intereselor candidatului: științific și/sau practic.* Se alege un subiect legat de tipuri de examene date, de lecturile studentului, de lumea sa politică sau culturală; de asemeni se poate alege un subiect în strânsă legătură cu ulterioara activitate practică;
- 2) *Sursele la care se recurge să fie reperabile,* adică accesibile material candidatului. Până la alegerea definitivă a temei e necesar a determina dacă există cantitatea suficientă de izvoare și literatură, ce reflectă tema aleasă;
- 3) *Complexitatea subiectului să corespundă potențialului cognitiv și capacităților absolventului;*
- 4) *Tabloul metodologic al cercetării să fie accesibil experienței acumulate de absolvent¹.*

Kumar recomandă parcurgerea următorilor pași în alegerea unei teme²:

- I. Identificarea domeniului de interes;
- II. Disecție - Identificarea unor sub-domenii (sau a unor teme din domeniul respectiv);
- III. Alegerea unei teme;
- IV. Formularea unor întrebări de cercetare (ce vrem să aflăm?);
- V. Formularea obiectivelor cercetării (generale și specifice);
- VI. Verificare (evaluăm obiectivele în funcție de cantitatea de muncă necesară, timpul pe care-l avem, resursele financiare de care dispunem, expertiza noastră și a îndrumătorului – suntem siguri că putem îndeplini obiectivele respective?);
- VII. Verificare suplimentară (dacă mai suntem interesați de temă, suntem de acord cu obiectivele propuse, dacă avem resursele și expertiza necesare pentru efectuarea cercetării).

Pentru un studiu asupra corupției din instituțiile publice am putea avea următoarea schemă de alegere a unei teme (simplificată, numărul de alternative de la pașii 2-5 poate fi mult mai mare):

¹ Eco, U. Op.cit., p.14.

² Kumar, R. Op. cit., p. 47.

Tabelul 3 Pași în formularea întrebării de cercetare

Pas	Obiectiv	Descriere
I.	Identificare	Corupția în instituțiile publice
II.	Disecție	Măsurarea gradului de corupție Cauzele corupției Profilul funcționarului corupt Efectele corupției asupra funcționării instituțiilor publice Mecanisme de combatere a corupției
III.	Alegere	Cauzele corupției
IV.	Formularea întrebării	În ce măsură salarizarea influențează corupția? Sanționarea actelor de corupție influențează corupția? Care este influența birocrației excesive asupra corupției?
V.	Formularea obiectivelor	Obiectiv general: identificarea cauzelor corupției Obiective specifice: - Identificarea efectelor salarizării asupra corupției - Identificarea efectelor sancțiunilor asupra corupției - Identificarea efectelor birocrației asupra corupției
VI.	Verificare	Avem timpul, resursele financiare și expertiza necesară pentru efectua cercetarea?
VII.	Verificare suplimentară	Ne mai interesează tema? Suntem de acord cu obiectivele? Avem resursele și expertiza necesară?

Restrângerea temei este necesară și atât titlul, cât și conținutul proiectului de cercetare trebuie să reflecte acest lucru. Restrângerea se poate face prin mai multe modalități. Ele sunt cumulative, nefiind suficientă aplicarea doar a uneia.

- a) *Delimitare temporală.* Delimitarea temporală presupune încadrarea precisă a perioadei investigate (De exemplu „Analiza Politicii Externe a Uniunii Europene în primul an de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona”, „Studiu privind reformele administrației publice în perioada 2003-2010”). Este recomandat ca limitele de timp să fie relativ scurte, astfel încât să permită o cercetare, dacă nu exhaustivă, cel puțin mai cuprinzătoare și în profunzime.
- b) *Delimitare spațială.* Delimitare spațială presupune definirea unei arii geografice precise (De exemplu „Relațiile Uniunii Europene cu Rusia în primul an de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona”; „Schimbări la nivelul percepției privind opțiunea europeană după semnarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană”)
- c) *Restrângerea domeniului de investigație propriu-zis.* Un proiect intitulat „Organizarea autorităților publice” nu este indicat, dar unul centrat pe „Organizarea autorităților publice: cazul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene” ar putea să se apropie. Un proiect intitulat „Europeanizarea administrației publice” ar fi o temă realizabilă într-un proiect de 30-50 pagini, dar nu indică limitele subiectului cercetat. „Aspecte ale europeanizării administrației publice din Republica Moldova în legea privind descentralizarea administrativă” ar putea fi.
- d) *Restrângerea sferei cercetării la un număr definit de unități de analiză.* De exemplu, o temă referitor la opțiunea europeană a partidelor politice din Republica Moldova ar trebui să se refere doar la câteva partide, nu la toate câte există.

Punctarea problematicii studiului este esențială pentru proiectul de cercetare. Aceasta trebuie surprinsă într-o singură propoziție, exact ceea ce interesează (de exemplu, intenționați să identificați caracteristicile fenomenului x sau doriți să aduceți în prim-plan problema z). Puteți apoi detalia problematica în câteva scurte paragrafe care să surprindă și mai clar intențiile pe care le aveți.

*Un nivel oarecare al șomajului pe termen lung reprezintă una dintre caracteristicile societăților moderne capitaliste, mai ales în momente de cotitură ale ciclului economic, când noi tehnologii înlocuiesc anumite categorii ocupaționale, iar companiile relochează producția în interiorul economiilor naționale cu forță de muncă ieftină. Pe lângă aceasta în orice moment, unii membri ai populației pot alege un stil de viață care nu implică statutul de angajat salariat obișnuit, iar alții pot avea numite dizabilități care îi împiedică să muncească normal. Categoriile din urmă nu se află în atenția studiului de față, ci indivizii care doresc să muncească, dar nu au reușit să-și găsească slujbe potrivite pe parcursul unei perioade de timp îndelungate. Deoarece majoritatea oamenilor sunt nevoiți să își câștige traiul prin muncă, pentru a avea supraviețui și a avea un stil de viață satisfăcător, situația descrisă este privită atât ca o problemă personală, cât și ca una socială. O cercetare pe marginea acestor probleme ar putea fi intitulată: „**Natura, cauzele și consecințele șomajului pe termen lung.**”*

Caseta 1 Criterii de evaluare în alegerea și formularea problemei de cercetare

- a) Tema este de actualitate, impusă direct de realitatea faptelor (nemijlocit)
- b) Este o problemă critică, ce semnalează anumite disfuncții, se cer noi clarificări, adaptări;
- c) Este o problemă care prezintă interes atât pentru teoreticieni, cât și pentru practicieni;
- d) Este bine motivată general și particular, teoretic și practic;
- e) Problema are un suport teoretic suficient, pentru explicare, dezvoltare.
- f) Problema este clar formulată, sunt evidențiate variabilele în relație.

Revizuirea literaturii

Conceperea lucrării este pasul care reclamă eforturi intelectuale deosebite. Presupune mai multe etape, care pot fi grupate convențional în două faze care urmează a fi parcurse succesiv:

- Căutarea mai întâi a faptelor, argumentelor sau părerilor, folosind toate cunoștințele și informațiile disponibile sau, altfel spus, documentarea;
- Organizarea acestor elemente după un plan logic, clar și solid.

Căutarea și organizarea precedă etapa structurării. Ar fi greșit să se elaboreze un cadru în funcție de inspirația imediată și să se încerce umplerea lui. Deci, se va evita a începe activitatea de elaborare a tezei prin formularea planului.

Revizuirea literaturii. Faza de căutare. Începe din moment ce a fost determinată tema de cercetare. Este dificil din două puncte de vedere: fie nu există acces la surse notorii, fie, există un volum suficient de mare și diversificat de informație, și este dificil a stabili la care dintre ele trebuie de apelat în primul rând.

Ce căutăm și cum căutăm sunt întrebările cel mai des adresate de către studenți. Pentru a avea un răspuns la întrebarea ce căutăm se va recurge la două metode care s-au dovedit a fi cele mai practice:

- ↳ metoda interogativă,
- ↳ metoda unghiurilor de abordare¹.

Metoda interogativă poate fi reprezentată prin sigla 5 CUCD/P.

- **C** repetat de cinci ori, corespunzând următoarelor întrebări:
 - la **Cine** se referă? (persoanele),
 - **Ce?** (obiectul, datele întrebării...),
 - **Când?** (timpul, cronologia),
 - **Care** sunt consecințele?
 - **Care** sunt soluțiile?
- **U** pentru **Unde?** (loc, spațiu);
- **C** pentru **Cum?** (modalități, metode ...) **Cât?** (cantitate, măsură),
- **D** pentru **De ce?** (cauze) sau **P – Pentru ce?** (obiective, scopuri).

Acumularea de informații, materiale, prin metoda interogativă permite analizarea pe toate fațetele a unui subiect și permite deschiderea a numeroase piste de cercetare.

Metoda unghiurilor de abordare. O temă poate fi studiată făcând apel la diferite criterii, care constituie tot atâtea unghiuri de acces pentru a clarifica mizele sau controversale:

- diverse aspecte ale problemei;
- punctele de vedere, adesea prea puțin cunoscute ale partenerilor avuți în vedere: indivizi/societate, instituții publice/cetățeni, prestatori de servicii publice/beneficiari, utilizatori;
- perspectiva analitică: punerea în relief a principalelor componente, categorii sau subdiviziuni. Astfel, un automobil presupune prin construcție un motor, o caroserie și niște roți, o piață se caracterizează prin cereri, oferte și un preț...;
- lanțul de explicații de tipul: cauze - > fapte - > consecințe;
- timpul: trecut/prezent/viitor, înainte și după o dată fixată ca reper, termen scurt/ termen lung...;
- spațiul: interior/exterior, național/internațional, comunal /regional;
- articularea teoretică/practică: principii/aplicare, apelul la exemple pentru a îmbogăți o discuție;
- nivelul la care ne situăm: general/particular, participanți /sistem, micro/mediu/macro...;
- contradicțiile și opozițiile: avantaje/dezavantaje;
- calea de rezolvare, care poate fi rezolvată prin secvența: problemă, dificultăți – soluții, remedii – rezultate;
- raționamentul comparativ: se vor marca asemănările sau punctele comune, deosebirile sau dezacordurile;
- abordarea cantitativă și calitativă: prima are în vedere volumele, efectivele, seriile statistice, în timp ce a doua vizează calități materiale sau estetice, norme sau prescripții;

¹Ferreol, G., Flageul N. Op.cit., p.26-28.

Această listă nu impune, bineînțeles niște limite. O asemenea metodă o confirmă parțial pe cea anterioară, întrebarea *care?* trimitând la interlocutori sau protagoniști, iar întrebările *când?* și *unde?* la contextul spațio-temporal.

De exemplu, pentru un subiect cum ar fi „Impactul social al descentralizării administrației publice”, aplicarea metodei *unghiurilor de abordare* poate oferi rezultatele prezentate în Tabelul 4 de la pagina 21.

Metodele descrise facilitează procesul căutării, încercând să răspundă la întrebarea „Ce să căutăm pentru lucrarea noastră?”

Următoarea problemă este unde căutăm. Așa cum astăzi avem o multitudine de posibilități, există riscul de a căuta „mult, dar nu și bine”. Informațiile necesare pentru lucrare vor fi căutate în:

- marile opere, cele scrise de „părinții fondatori”. Nu puneți la îndoială „valorile incontestabile”, care au rezistat trecerii timpului;
- lucrările pe care le putem numi surse de informare, gen monografii, studiu de caz;
- manualele de bază;
- instrumente de lucru uzuale: dicționare, enciclopedii etc.

Tabelul 4 **Metoda unghiurilor de abordare**

Criterii	Întrebări și utilizarea ideilor
Diferite aspecte ale problemei	Situația actuală în domeniu, manifestări ale fenomenului în alte țări, aspectele sociale, economice, financiare, psihologice etc.
Puncte de vedere ale partenerilor	Administrația publică în viziunea aleșilor locali, a funcționarilor publici din administrația publică locală, a cetățenilor, organizațiilor neguvernamentale, mediului academic.
Perspectiva analitică	Modele de administrație publică locală, avantaje, dezavantaje, puncte tari, puncte slabe, care sunt efectele descentralizării, cine are de câștigat ca urmare a procesului de descentralizare.
Lanțul explicativ	Care sunt factorii care trebuie implicați în procesul descentralizării.
Timpul	Când apare necesitatea de descentralizare.
Spațiul	Descentralizare are efecte similare în comunitățile urbane și cele rurale?
Articularea teoretico - practică	Soluțiile vizate pot fi puse ușor în practică?
Nivelul la care ne situăm	Se ia în considerare situația existentă: indicii de dezvoltare economică, nivelul de trai al populației.
Abordarea calitativă și cantitativă	Care sunt efectivele implicate? Care este costul programelor de descentralizare a administrației publice? Descentralizarea este suportabilă din punct de vedere politic, social, economic?
Opiniile obiective și subiective	Opiniile emise, aprecierea noastră.
Calea de rezolvare	Sugestii pentru descentralizare, elaborarea unui model de descentralizare pentru un serviciu public concret.

Foarte important în elaborarea tezelor este studierea actelor normative ce reglementează domeniul. De asemeni, este foarte util să vă formați obișnuința de a consulta periodicele. Începeți să foiletați în funcție de specialitate reviste circumscrise domeniului de interes. O

sursă importantă de documentare sunt resursele WEB. Există suficiente site-uri care vă pot fi foarte utile la elaborarea tezei. Apelați în primul rând la site-uri oficiale.

Organizarea ideilor

O comunicare, pentru a fi corectă, presupune:

- Regruparea noțiunilor și conceptelor pe categorii omogene;
- Alegerea unui plan în funcție de răspunsul așteptat la întrebarea pusă. Experiența arată că este vorba de o necesitate *pentru a te face înțeles*, când te afli în situația emițătorului; *pentru a înțelege*, când te afli în situația destinatarului.¹

O modalitate eficientă de organizare grafică a informației este clustering-ul. Operațiunile sunt elementare:

- Scrieți un concept sau o propoziție-nucleu în mijlocul unei pagini;
- Înregistrați cuvinte sau sintagme care vă vin în minte în legătură cu tema respectivă;
- Pe măsură ce scrieți noile informații, trasați linii între ideile care se leagă într-un fel;
- Scrieți până se epuizează ideile;
- Căutați să relevați cât mai multe idei și cât mai multe conexiuni. Utilizați diferite culori pentru scriere.

Păstrați pagina. Veți avea nevoie de ea la elaborarea planului.

Semnificația conceptelor. Definiții și variabile

Deși pot fi exploratorii, descriptive, sau explicative, majoritatea cercetărilor științifice tind să fie explicative în care se caută explicații potențiale ale fenomenelor naturale sau sociale observate. Explicațiile necesită dezvoltarea de concepte sau proprietăți generalizabile, caracteristici asociate cu obiecte, evenimente, sau persoane.

Cele mai multe concepte din științele sociale sunt imprecise, iar înțelesurile care li se atribuie pot să difere: democrație, liberalism, drepturile omului, integrare politică. Când o persoană se referă la *comportament politic*, putem să ne imaginăm membrii parlamentului făcând lucruri de genul întâlnirilor pentru a discuta legislația și a vota legi. Totuși nu suntem siguri ce vrea să zică vorbitorul prin acest termen. Și când cineva utilizează termenul *de stânga*, este destul de dificil să ne imaginăm la ce se gândește persoana și ce vrea să zică prin acest termen.² De aceea astfel de concepte trebuie definite, precizate de fiecare dată când sunt folosite³.

¹ Ferreol, G., Flageul N. Op.cit., p.40

²Conceptele și variabilele măsurării <http://biblioteca.regielive.ro/cursuri/stiinte-politice/conceptele-si-variabilele-masurarii-alte-domenii-159758.html>

³Bădescu, G. *Analiza politică empirică. Note de curs.*
www.policy.hu/badescu/Note%20de%20curs.rtf

Definițiile pot fi operaționale sau conceptuale. Primele sunt legate de modul de funcționare sau de măsurare al unui concept (construct) - (de exemplu: media finală de absolvire este o definiție operațională a performanței unui student. *Performanța* este un concept.).

Definițiile conceptuale trebuie să:

- delimiteze clar atribute sau calități unice, evidențiind genul proxim și diferența specifică - de exemplu, *bărbații* sunt acei *oameni* (genul proxim) care diferă de ceilalți oameni (femeile) prin ... (fiecare se poate gândi la o anumită diferență specifică, trebuie însă ca acea diferență să fie cu adevărat importantă);
- să nu fie circulare (adică să nu apeleze la alt concept care se definește și el prin raportare la cel care este definit);
- să fie pozitive (definim prin ceea ce este, nu prin ceea ce nu este – nu vom spune că bărbații nu sunt femei, ci vom încerca să spunem ce sunt bărbații);
- să folosească termeni clari.

O definiție conceptuală oferă un sens unui construct abstract - *ce înseamnă?* Dar conceptele abstracte (constructele) trebuie să le facem concrete, pentru a le studia. Astfel, definiția operațională definește un construct prin specificarea procedurilor utilizate pentru măsurarea acestuia. (Ce înseamnă?) (Cum se măsoară?)¹

Operaționalizarea constă în găsirea unei metode sau măsuri prin care să conectăm conceptul cu realitatea. Dintr-un alt punct de vedere putem spune că operaționalizarea e un ansamblu de proceduri prin care se specifică modul în care vom măsura aspectele manifeste ale unui lucru abstract. (ale unui concept, construct). Spre exemplu, dacă încercăm să măsurăm satisfacția clienților unui serviciu public, trebuie să întreprindem o operaționalizare a conceptului de calitate a serviciului public. Operaționalizarea se efectuează prin identificarea celor mai importante dimensiuni ale conceptului. Pentru calitate avem două aspecte: cel tehnic (ce primește clientul) și cel funcțional (cum se desfășoară interacțiunea client furnizor, respectiv evidențiază satisfacția clientului cu privire la legătura ce se stabilește între el și instituția publică sau funcționarul public). Fiecare dimensiune trebuie la rândul ei descompusă pe sub-dimensiuni sau factori până când ajungem să putem măsura efectiv ceea ce dorim, prin intermediul unor indicatori. Indicatorii aceștia trebuie să descrie cât mai complet și mai corect dimensiunea (sau sub-dimensiunea) respectivă. Dacă oțitem indicatori importanți pentru o dimensiune sau introducem indicatori care nu au legătură cu dimensiunea noastră vom ajunge să măsurăm cu totul altceva decât ne-am propus. Dimensiunea tehnică a calității se poate operaționaliza mai departe având în vedere caracteristicile tehnice ale serviciului furnizat. În ceea ce privește factorii funcționali pot fi menționați următorii indicatori²:

1. Aspecte tangibile: clădiri, echipamente, personal, comunicații;
2. Credibilitate: abilitatea de a respecta angajamentele cât mai riguros;
3. Promptitudine: dorința de a ajuta clienții, de a fi cât mai prompti;

¹ Leggett M. *Constructs, Variables and Operationalization*. July, 2011 <http://anleggett.weebly.com/>

² A se vedea: Șandor, S. Dan. *Metode de cercetare în științele sociale*. București: Tritonic, 2013

4. Competență: abilități și cunoștințe;
5. Politețe: respect, considerație și amabilitate;
6. Onestitate: cinste și corectitudine;
7. Siguranță: lipsa pericolului, a riscului și a îndoielii;
8. Comunicare: informarea clientului la timp și într-un limbaj accesibil;
9. Acces: ușurința cu care clientul poate intra în contact cu furnizorul;
10. Înțelegerea față de client: eforturile de a cunoaște clientul și nevoile sale.

Din acești indicatori se poate construi un indice (sau un index – se folosește și acest termen). Presupunând că am reușit să măsurăm fiecare indicator funcțional pe o scară de la 1 la 10, și că toți factorii funcționali au fost apreciați la maximum, 10.00 și că au aceeași pondere, vom obține indicele calității funcționale de 10.00. Destul de rar indicii iau în calcul ponderi diferite ale diferitelor dimensiuni. Dacă indicele corespunzător aspectului tehnic, evaluat la 7.50 ar conta 70% din aprecierea totală, vom obține măsura variabilei calitatea serviciului $Q=7.50*0.7+10*0.3=8.25$.¹

Variabile

Un termen frecvent asociate cu și, uneori, înlocuit cu un construct este o variabilă. Etimologic vorbind, o variabilă este o cantitate care poate varia (de exemplu, de la negativ la pozitiv, etc.), în contrast cu constante care nu variază. În cercetarea științifică o variabilă este o reprezentare măsurabilă a unui construct abstract. Ca entități abstracte, constructele nu sunt direct măsurabile, și, prin urmare, se apelează la măsuri proxy numite variabile - ex: sex, vârsta, proprietatea de a răspunde într-un anumit fel la o întrebare (da, foarte mult...), numărul de cuvinte dintr-un articol, mortalitatea infantilă a unei țări, număr de conflicte armate într-o regiune într-o perioadă, rata de participare la vot pe secții de votare, etc. Variabilele sunt estimări (măsuri) ale unor proprietăți empirice.

În funcție de utilizarea preconizată a acestora, variabilele pot fi clasificate în:

- a) Variabile independente;
- b) Variabile dependente.

Variabila independentă reprezintă măsuri ale unor fenomene despre care se crede (se presupune) că influențează, afectează, cauzează alte fenomene.

Variabila dependentă este variabila despre care se încearcă să se arate că este influențată de variabila independentă.

¹ Șandor, S. D. Op.cit.

Caseta 2 Un exemplu de măsurare a unui concept

Măsurarea conceptelor presupune patru pași.

1. **Definirea conceptului.** Ce înseamnă conceptul în cercetarea noastră și în ce mod îl vom defini? De exemplu, *apatie*, poate fi definit în mai multe feluri și sarcina noastră inițială este de a clarifica aspectele apatiei care ne interesează.
2. **Alegerea variabilelor.** Variabilele alese trebuie să îndeplinească două criterii: trebuie să fie relevante pentru înțelesul conceptului pe care l-am ales în pasul întâi și trebuie să ne aducă cât mai aproape de date și de dovezi reale. Dacă ne interesează studierea conceptului de *apatie*, nu este evident ce operații vom folosi pentru a-l măsura. Dacă îl transpunem în variabila *neparticipare la vot*, totuși, putem să ne gândim într-adevăr la ce dovezi putem să folosim pentru a-l studia. Astfel variabila „prezența la urne” poate fi folosită pentru a studia conceptul de *apatie*. Mai precis, *apatie* s-ar defini ca una din valorile „prezenței la urne”. Prezența la urne este relevantă pentru conceptul de *apatie* și este relativ ușor de găsit date care să o descrie. De exemplu, putem obține cifre privind numărul celor care nu votează la anumite alegeri.
3. **Formularea definiției operaționale** sau un set de **indicatori** ai variabilelor. Acestea se referă la sarcinile sau operațiile efective pe care le folosim sau la tipurile efective de date pe care le folosim pentru a măsura variabila. De exemplu, un indicator al nonvotării ar fi cifrele privind prezența la urne la alegerile prezidențiale. Un indicator privind ce grupuri din electorat participă la vot ar fi răspunsurile alegătorilor la sondaje și la exit-poll-uri.
4. **Selectarea datelor efective sau instrumentele** pentru a măsura indicatorii pe care îi alegem. De exemplu, am putea folosi datele oferite de Biroul Electoral Central în privința prezenței la urne. Un alt instrument ar fi exit-pol-ul efectuat de instituțiile de sondare. Instrumentele, deci, puntează seturile efective de date¹.

Caseta 3 Definiții empirice ale conceptelor²

Concept: interes fața de politică

Gradul în care cineva se preocupă de evenimente politice și guvernamentale.

Variabile

- Nivelul de informații despre politică.
- Măsura în care discută despre politică și guvern.

Definiții operaționale

- Răspunsuri la întrebări de anchetă care arată că respondentul poate identifica oficialitățile locale sau centrale;
- Răspunsuri la întrebări de anchetă care arată că respondentul discută probleme politice cu alții.

Instrumente sau măsuri

Sursa răspunsurilor, cum este sondajul IMAS sau un sondaj efectuat de o altă organizație, poate locală.

Concept: capacitate militară

Abilitatea unei națiuni de a preîntâmpina sau de a câștiga o confruntare militară.

Variabile

- Bani cheltuiți pe înarmare și personal militar.
- Armele de care dispune o națiune.
- Personalul militar.

Definiții operaționale

- Miliarde de lei repartizate din bugetul național.
- Numărul de tipuri specifice de arme și de personal raportat de armată.

Instrumente și măsuri

- Bugetul pe anul XXXX.
- Raporturi privind armele în rubrici specifice ale unui ziar.

¹<http://biblioteca.regielive.ro/cursuri/stiinte-politice/conceptele-si-variabilele-masurarii-alte-domenii-159758.html>

²Ibidem.

Concept: personalitatea autoritară

Personalitate caracterizată prin etnocentrism, intoleranță, conservatorism extrem, dogmatism și acceptarea controlului.

Variabile

Dorința de a-i controla pe ceilalți.

Definiții operaționale

Nivel înalt (mai mare de 80%) de acceptare la întrebarea dintr-o scală elaborată pentru a măsura controlul, cum este "această țară are nevoie, mai mult decât de legi sau programe, de câțiva lideri curajoși în care poporul să poată avea încredere totală."

Instrumente și măsuri

Rezultatele unei anchete care include întrebarea de mai sus.

Alte exemple:

Clasa de mijloc. Politicienii din țările occidentale discută adesea de acordarea unor scutiri de taxe pentru clasa de mijloc. Pentru unii cercetători, a fi din clasa de mijloc este de multe ori mai mult o idee decât o stare a condițiilor economice. Cei mai mulți oameni consideră că aparțin clasei de mijloc, mai ales când cineva vrea să le ofere o scutire de taxe și atunci numărul lor crește. Economisții încearcă să fie mai exacti și definesc de obicei *clasa de mijloc* ca aceia care ocupă 60% din distribuția veniturilor sau au venituri între două limite pentru o familie de patru persoane. Adesea însă, oficialitățile consideră util din punct de vedere politic să aibă o definiție mai cuprinzătoare, astfel încât ei includ adesea grupuri de persoane care se apropie de sărăcie și alții care de fapt sunt chiar foarte bogați.

Productivitate. Oficialitățile publice se referă adesea la scăderea productivității muncitorilor. În mod tradițional, conceptul de *productivitate* e definit prin variabila "rezultatul pe persoană-oră al muncii plătite". Unii cercetători preferă totuși variabila: "cât de mult produc oamenii atât în timpul cât și în afara orelor de muncă". Această definiție extinsă înseamnă că productivitatea este în realitate mult mai mare în afara orelor de muncă. Astfel se susține că mult discutata etichetă de productivitate este o simplă eroare de măsurare și că atunci când "utilizarea timpului" este inclusă ca indicator al rezultatului muncii, oamenii sunt mult mai productivi decât în mod obișnuit. Unii ar putea riposta că e dificil de găsit indicatori fideli a modului în care oamenii își folosesc timpul.

Ipotezele

O ipoteză este o declarație de presupuziție despre prevalența unui fenomen sau despre o relație între două variabile, pe care planificați să testați în cadrul studiului. Ipotezele se deduc din teorie – fiecare propoziție dintr-o teorie fiind o posibilă ipoteză. După definiția dată de Caplow (1970:119), „o ipoteză este enunțul unei relații cauzale într-o formă care permite verificarea empirică”. Din această definiție putem vedea și care este rolul cel mai important al ipotezelor - cel de testare sau verificare a teoriei. Într-un sens mai larg ipotezele au rolul de a descrie în termeni concreți ce ne așteptăm să se întâmple în studiul nostru. Ele pot lua mai multe forme, gen variabila independentă influențează, afectează, prezice, crește împreună, este în legătură cu, este o condiție necesară, este o condiție suficientă, este o condiție necesară și suficientă, ș.a.m.d., toate relativ la variabila dependentă (cea pe care o studiem). Un set de astfel de ipoteze se constituie într-o teorie. Karl Popper consideră că numărul de ipoteze posibile pentru o teorie este infinit, astfel încât confirmarea unei ipoteze nu duce la confirmarea teoriei și de aceea ajunge la concluzia că cel mai important lucru pentru o teorie este ca aceasta să fie falsificabilă (să poată fi invalidată), ceea ce se poate face prin invalidarea unei singure ipoteze. În practică, fiecare teorie conține (cel puțin în mod explicit) un set restrâns de ipoteze.

Pentru ca ipotezele pe care le avansăm să fie credibile trebuie să avem o coerență externă, adică să nu contrazicem ceea ce se cunoaște deja (în cazul în care nu ne-am propus tocmai acest lucru), precum și o consistență internă, adică să nu avem contradicții între ipoteze. Relația dintre teorie și ipoteze este una care creează probleme multor studenți. Să presupunem că vrem să aflăm de ce unii studenți obțin note bune și unii note mai slabe la examene. Acesta este un fenomen pe care putem să-l studiem și, pe care putem să-l explicăm pe baza unei teorii. Putem citi diferite teorii care încearcă să explice acest fenomen și să preluăm unele explicații sau putem să ne gândim noi la posibilele explicații. O posibilă teorie ar fi următoarea: *Studenții obțin note mai bune la examene dacă învață mai mult, sunt mai inteligenți, provin dintr-o familie mai bine educată.*

În consecință am avea trei ipoteze (formularea poate să difere, dar variabilele implicate în ipotezele specifice acestei teorii nu):

1. Cu cât învățăm mai mult, cu atât avem note mai bune;
2. Cu cât suntem mai inteligenți, cu atât notele vor fi mai mari;
3. Cu cât membrii familiei noastre sunt mai bine educați, cu atât notele vor fi mai bune.

Un alt exemplu. Dacă tema lucrării alese este rolul opiniei publice în procesul de integrare europeană, pot fi formulate următoarele ipoteze: „opinia publică are un rol, dar marginal în integrarea europeană”, „opinia publică nu determină procesul de integrare, dar prin sprijinul ei, îl întărește, cel puțin la nivel simbolic”, „opoziția blochează procesul de integrare”. Alte ipoteze pentru tema aceasta s-ar putea referi la rolul mass-media în formarea opiniilor despre integrare, la rolul liderilor, cine determină atitudinile cui, ș.a.m.d¹.

Văzând aceste ipoteze ne putem da seama care a fost teoria de la care am pornit. Dacă am fi avut alte ipoteze decât cele trei de mai sus (de exemplu: notele depind de noroc, notele depind de pile, relațiile și cunoștințele pe care le avem și notele depind de aspectul fizic al candidatului) discutăm o altă teorie.

Atunci când formulați ipotezele aveți obligația de a formula concluzii despre ea în textul tezei. Ipotezele au un anumit stil de formulare. Într-un studiu puteți să aveți mai multe ipoteze, pe care doriți să le testați. Cu toate acestea, nu este esențial de a avea o ipoteză în scopul de a realiza un studiu. Există posibilitatea să efectuați un studiu perfect satisfăcător, fără formularea ipotezelor.

Exemple de ipoteze:

Caracteristicile democratice sunt influențate în cea mai mare parte de tradițiile culturale durabile. Aceste tradiții sunt asociate cu mai multe atribute care pot fi folosite pentru a clasifica națiunile sau comunitățile subnaționale:

- (1) religia dominantă (Huntington 1996),
- (2) imperiul în care strămoșii actualilor cetățeni au trăit timp de secole (Reisinger 1999 și Lipset 2000),
- (3) durata timpului petrecut sub regimul leninist (Fuchs 1999b și Rohrschneider 1999),
- (4) nivelul modernității socio-economice (Lipset 1959, 1994, 2000) și
- (5) nivelul de civicitate din trecut (Putnam 1993)².

¹Bureau, T. *Tehnici de cercetare și redactare academică*. Note de curs, <http://fspac.ubbcluj.ro/polito/> p.25.

²Bădescu, G. Op.cit. <http://www.policy.hu/badescu/paper1.rtf>

Tipuri de cercetare

O clasificare, chiar dacă nu exhaustivă a tipurilor de cercetare în domeniul științelor sociale, poate fi realizată în baza unor criterii clar formulate. În literatura de specialitate s-a acreditat ideea că cercetările în domeniul științelor sociale pot fi realizate din trei perspective:¹

1. Aplicabilitate
2. Finalitatea / scopul și
3. Modalitatea de investigare

Delbert Miller distinge trei tipuri mari de cercetări:²

- **Fundamentale** (pure), având ca obiective dobândirea de cunoștințe noi și dezvoltarea teoriei. Alte denumiri ar fi cercetare academică sau teoretică;
- **Aplicative**, orientate spre analiza problemelor sociale și găsirea soluțiilor de rezolvare, contribuind la fundamentarea deciziei (exemple: analiza politicilor publice și unele tipuri de evaluare a programelor);
- **Evaluative**, orientată spre determinarea efectului diferitelor acțiuni (exemplu: evaluarea programelor).

Din alte puncte de vedere putem distinge între cercetări orientate spre explicație (caracteristice abordării cantitative) sau înțelegere (caracteristice abordării calitative). Mai avem cercetări descriptive (cum ar fi monografiile) sau normative, în care prezentăm cum ar trebui să fie fenomenul.

Tabelul 5 **Tipuri de cercetare**

Tipul de cercetare	Descriere
Fundamentală	Urmărește dobândirea de cunoștințe noi și dezvoltarea teoriei. Alte denumiri ar fi cercetare academică sau teoretică.
Aplicativă	Este orientată spre analiza problemelor sociale și găsirea soluțiilor de rezolvare, contribuind la fundamentarea deciziei (exemple: analiza politicilor publice și unele tipuri de evaluare a programelor); Are în vedere cerințe specifice ale instituțiilor și organizațiilor și sunt efectuate în raport cu necesitățile procesului de decizie. Se urmărește găsirea unor răspunsuri la anumite probleme reale, specifice, sau la fundamentarea unor decizii corespunzătoare privind o anumită acțiune sau politică publică.
Evaluativă	Este orientată spre determinarea efectului diferitelor acțiuni (exemplu: efectele introducerii de noi taxe, efectele ajutoarelor de șomaj etc.).
Explicativă	Are ca scop descoperirea și valorificarea variabilelor responsabile de anumite efecte și să găsească o explicație a influențelor respective: cum influențează nivelul salariului insatisfacția muncii? Centralizarea deciziilor într-o organizație mărește sau scade eficacitatea acesteia? Ce relație există între structurile de personalitate și acceptarea

¹ Kumar, R. Op. cit., p. 8

² Miller, D. *Handbook of Research Design and Social Measurement*, Sage Publications, 1991, citat în Ioan Mărginean, *Proiectarea Cercetării Sociologice*, Polirom, 2000, p. 59

	valorilor sociale? „De ce apare un anumit fenomen și cum va evolua el?” Existența unei „clase de mijloc” bine reprezentate este o șansă pentru democrație? Urmărește identificarea și cunoașterea relațiilor dintre variabile, de tip cauză – efect. Cercetările cauzale oferă, de asemenea, posibilitatea realizării previziunii, adică a evidențierii tendințelor viitoare probabile. Ele impun obținerea de date primare de la eșantioane reprezentative, stabilite probabilistic. Metodele de prelucrare a datelor primare sunt numeroase și complexe.
Descriptivă	Describe/determină amploarea diferențelor dintre diferitele segmente sau grupuri, din punctul de vedere al nevoilor, atitudinilor, sau al opiniilor lor; utilizează metode de analiză ce depind de obiectivele avute în vedere și de caracteristicile și constrângerile legate de obținerea, măsurarea și analiza datelor; necesită obținerea informațiilor primare de la eșantioane probabilistice în condițiile în care măsurarea datelor furnizate de subiecți se realizează cu un sistem complex de scale; permite cunoașterea legăturilor dintre variabile precum și a intensității acestor legături.

Unitatea de analiză

Una dintre primele decizii în orice cercetare din științele sociale este unitatea de analiză a studiului științific. Unitățile de analiză sunt oamenii sau lucrurile ale căror caracteristici sunt observate, descrise și explicate de cercetătorii sociali. De obicei, unitatea de analiză din cercetarea socială este individul, dar poate fi și un grup social, o organizație formală, o interacțiune socială, un artefact social sau un alt fenomen, precum stilul de viață sau un tip de interacțiune socială¹.

De exemplu, dacă suntem interesați în studierea comportamentului la cumpărături, rezultatele învățării sau atitudinea față de tehnologii, atunci unitate de analiză este individul. Dacă vrem să studiem caracteristici ale bandelor de stradă sau munca în echipă în organizații, atunci unitatea de analiză este grupul. În cazul în care obiectivul de cercetare este de a înțelege cum firmele pot îmbunătăți profitabilitatea sau să ia decizii executive bune, atunci unitatea de analiză este firma. Dacă cercetarea se referă la diferențele de înțelegere culturilor naționale, atunci unitatea de analiză devine o țară. Chiar obiecte neînsufleteite pot servi ca unități de analiză. De exemplu, dacă un cercetător este interesat în înțelegerea modului în care paginile web devin mai atractive pentru utilizatorii săi, atunci unitatea de analiză este o pagină web (și nu de utilizatori). Dacă doresc să studieze modul în care se produce transferul de cunoștințe între două firme, atunci unitatea de analiză devine diada (combinația firmelor care transferă și recepționează cunoștințe).

Înțelegerea unităților de analiză poate fi uneori destul de complexă. De exemplu, dacă dorim să studiem de ce anumite regiuni au rate ridicate de sărăcie, atunci unitatea noastră de analiză devine regiunea. La fel, dacă vrem să studiem de ce unele inovații sunt mai de succes decât altele, atunci unitatea noastră de analiză vor inovațiile. Cu toate acestea, dacă dorim să studiem modul în care organizațiile devin inovative, atunci unitatea de analiză este

¹ Babbie, E. *Practica cercetării sociale*. Iași: Polirom, 2009, p.174

organizația. Prin urmare, două întrebări conexe de cercetare în cadrul aceluiași studiu de cercetare ar putea avea două unități cu totul diferite de analiză.

Înțelegerea unității de analiză este importantă deoarece modelează tipul de date ce ar trebui colectate. În cazul în care unitatea de analiză este o pagină web, ar trebui să fie colectate date cu privire la paginile web din pagini Web reale, și nu modul în care sunt utilizate de către oameni. În cazul în care unitatea de analiză este organizația, atunci ar trebui să fie măsurare variabile la nivel de organizare, cum ar fi dimensiunea de organizare, venituri, ierarhie, sau capacitatea de absorbție a fondurilor. Aceste date pot proveni dintr-o varietate de surse, cum ar fi înregistrările financiare sau sondaje în rândul directorilor executivi.¹

Metodologia cercetării

Metodologia cercetării reprezintă o analiză a metodelor și tehnicilor aplicate în realizarea și finalizarea cercetării sociale. Are un caracter normativ și formulează strategii de investigare, indică atât eventualele dificultăți și neajunsuri, cât și cai de obținere a unor rezultate valide din punct de vedere științific².

În accepție restrânsă metodologia se referă doar „la tehnicile și strategiile angajate în manipularea datelor, fără a se pune problemele validității și ale adecvării cercetării”. Secțiunea poate fi denumită și „design al cercetării”, având un sens mai restrâns decât „proiectul cercetării”. Este partea cea mai importantă a proiectului de cercetare și, în termeni cantitativi, reprezintă aproximativ jumătate din întinderea proiectului. Designul de cercetare reprezintă o modalitate de planificare /orientare / ghidare a activității de cercetare, care precizează ce, de ce, și cum va fi studiat. Ekkehard Nuißl, director al Institutului German de Educație a Adulților menționează importanța designului de cercetare asociind lipsa acestuia cu agățarea tablourilor într-o casă nouă, fără a ști unde va fi așezată mobila³. Un design al cercetării nu realizează încă elementele individuale și etapele, ci doar le subliniază, fiind comparabil cu compoziția unei picturi în ulei, în cadrul căreia produsul final este precedat de (cel puțin) o schiță⁴. Designul de cercetare se referă la recunoașterea părților individuale și recunoașterea lor în context. La modul cel mai general, ar trebui să conțină următoarele informații despre cercetare:

- Problema studiată;
- Obiectivele cercetării;
- Listă de ipoteze;
- Tipul de cercetare propus;
- Instrumentele de cercetare;
- Informații cu privire la dimensiunea eșantionului și planul de eșantionare;
- Informații cu privire la proceduri de prelucrarea datelor;
- Schiță de capitole propuse pentru elaborarea disertației;

¹ Bhattacharjee, A. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*, 2nd edition, University of South Florida, 2012, p.9.

² Zamfir, C., Vlăsceanu, L. (Ed.) Vlăsceanu, L. *Dicționar de sociologie*, București: Babel 1993, pp.353-355.

³ Nuißl, E. *Cercetare educațională empirică pentru începători*. Timișoara: Editura Mirton, 2011. p.33

⁴ Ibidem.

- Problemele de studiu și limitări.

Metodologia este esențială pentru a arăta cum intenționează studentul să abordeze tema aleasă, să folosească teoria cunoscută și să atingă obiectivele propuse. De metodologie depinde însăși cercetarea. Ea este cea care face diferența dintre cercetare de calitate și un simplu eseu. De aceea, este necesar ca studenta/studentul să demonstreze că și-a format o viziune proprie clară în ce privește abordarea demersului său științific.

Metoda este utilizată în funcție de o metodologie (de un design) și presupune „înălțuirea ordonată a mai multor tehnici” (*Friedman, 1961, apud Chelcea*) care, la rândul lor, vor fi operaționalizate în moduri de utilizare sau procedee aplicate instrumentelor concrete de investigare. Spre explicitare, drumul de la teoretic la empiric sau *traseul operaționalizării* este lămurit de S. Chelcea în următorul exemplu: „dacă ancheta reprezintă o metodă, chestionarul apare ca tehnică, modul de aplicare... prin autoadministrare, ca un procedeu, iar lista propriu-zisă de întrebări (chestionarul tipărit) ca instrument de investigare”. La fel am putea detalia și în ceea ce privește metoda observației în cazul unei anchete de explorare: ca tehnică ar putea figura în acest caz „observația participativă”, un procedeu pentru acest tip de observație ar fi modalitatea de înregistrare a datelor iar ca instrument de investigare – ghidul de observație.

A. Giddens distinge ca metode principale folosite în sociologie: munca de teren (sau observația prin participare), anchetele (prin chestionare standardizate și chestionare cu întrebări deschise), cercetarea documentară (prin analize istorice și combinare comparativă) și experimentul. Fiecare dintre acestea prezintă anumite avantaje, dar și limite¹.

Secțiunea de metodologie ar trebui să răspundă următoarelor întrebări: *ce acțiuni intenționez să realizez pentru a lămuri întrebările de cercetare; ce pași trebuie să parcurg pentru testa ipoteza; la ce teste va fi supusă ipoteza; când pot considera că a fost suficient testată pentru a o considera validată sau infirmată*. Este indicat ca în debutul acestei secțiuni să reamintiți ipoteza și întrebările de cercetare. Ulterior, este necesar să fie prezentată strategia de cercetare propriu-zisă și, în detaliu, informații despre modul în care intenționați să desfășurați cercetarea. Această prezentare ar putea cuprinde, de exemplu, răspunsuri pentru următoarele probleme/teme:

- ce fel de informații sunt necesare, despre ce și de ce sunt necesare;
- ce fel de date sunt utile – date cantitative și/sau calitative;
- care sunt metodele de colectare a acestor date (interviu, analiză de document etc.)
- descrieți succint metodele;
- cum procesați informația rezultată din date (aici va fi relevanța abordarea pe care ați decis să o adoptați).

¹ Ghiddens, A. Op.cit, p. 589

Tabelul 6 **Metode de cercetare**

Metode	Avantaje	Limitări
Munca de teren (observația, observația participativă)	De obicei produce informații mai bogate și mai detaliate decât alte metode. Oferă cercetătorului flexibilitatea de a modifica strategii și de a urma noi indicii.	Informațiile pot fi folosite doar pentru studierea unor grupuri sau comunități relativ mici. Descoperirile se pot aplica doar grupurilor sau comunităților studiate: nu se poate generaliza, pe baza unui singur studiu de muncă în teren.
Ancheta	Face posibilă culegerea eficientă de date despre mulțimi mari de indivizi.	Materialul strâns poate fi superficial; acolo unde un chestionar este standardizat, pot fi făcute observații pe baza deosebirilor importante dintre punctele de vedere ale celor care răspund. Răspunsurile pot reflecta ceea ce oamenii susțin că cred, nu ceea ce cred ei cu adevărat.
Cercetarea documentară	Poate oferi izvoare de materiale detaliate, precum și date despre numere mari, în funcție de tipul de documente studiate. Este esențial atunci când un studiu este, fie complet istoric, fie are o dimensiune istorică definită.	Cercetătorul este dependent de sursele care există și care pot fi doar parțiale. Izvoarele pot fi greu de interpretat, din punctul de vedere al măsurii în care reprezintă tendințele reale, cum ar fi în cazul unor statistici oficiale.
Experimentul	Influența unor variabile specifice poate fi controlată de către investigator. Este mai ușor de repetat pentru cercetătorii ulteriori.	Multe aspecte ale vieții sociale nu pot fi aduse în laborator. Răspunsurile celor studiați pot fi afectate de situația lor experimentală.

Sistematizând, metodologia va face referire la:

- a. Procedura de cercetare – descrie pașii ce urmează a fi parcurși în demersul de cercetare.
- b. Metodele alese, care pot fi cantitative sau/și calitative. Metodele cantitative răspund la întrebările *ce? și*, mai ales, *câți/câte?*. Ele presupun o activitate de numărare și constau în statistici, modele matematice etc. Metodele calitative sunt interactive și răspund la întrebările *cum? și*, mai ales *de ce?* (interviu, analiză de conținut). Abordarea lor este diferită. Cele două tipuri de metode nu sunt incompatibile și nu se exclud reciproc. Pentru unele teme se pretează mai degrabă o abordare cantitativă decât una calitativă sau invers, în timp ce, pentru altele, este preferabilă îmbinarea celor două metode. Designul cercetării și abordarea selectată vor depinde în mare măsură de temă și de posibilitățile concrete de cercetare.
- c. Instrumentele de cercetare. Dacă, de exemplu ați ales pentru o abordare calitativă realizarea unor interviuri, interviul propriu-zis reprezintă un instrument prin intermediul căruia realizați cercetarea. În acest caz, prezentați în cadrul acestei secțiuni grila de interviu pe care intenționați să o utilizați.
- d. Rezultatele așteptate. Conturați succint ce credeți că veți obține la finalul cercetării. Această secțiune este menită să reflecte capacitatea studentului de a elabora propriul demers de analiză și cercetare a unei anumite teme în domeniul ales; capacitatea de a

aborda empiric (atunci când se poate) problematica vizată prin definirea unui design metodologic viabil pentru analiza temei.

Este important de știut că metodele de cercetare și abordarea vor fi alese și adaptate în funcție de tema pe care o propuneți., de considerente științifice, dar și de buget sau de timp. Se poate opta pentru observație, experiment, sondaj de opinie, interviu, analiza documentelor și ce tehnică (formă a metodei) va fi aplicată. În măsura în care este și posibil și necesar se va apela la triangulație (folosirea mai multor metode). Nu există metodologie (design) standard, însă în funcție de mai multe criterii acestea pot fi clasificate în:

- Experimentale sau non-experimentale;
- Transversale sau longitudinale;
- Comparative sau non-comparative;
- Cu o metodă sau mai multe;
- Studii de caz sau ale fenomenelor de masă;
- Cu interacțiune cercetător-subiect (obtrusive) sau fără (non-obtrusive);
- Interactivă (subiectul intervine pe parcursul cercetării) sau non-interactivă;
- Cantitative sau calitative (discutate în capitolul precedent).¹

Criteriu de evaluare: alegerea, dezvoltarea metodelor este în concordanță cu ipotezele, cu tipurile de cercetare alese, cu durata cercetării, cu specificul variabilelor și factorilor implicați, cu contextul aplicării, cu organizarea desfășurării ei, cu instrumentele folosite, cu modul de acumulare și interpretare a datelor

Capitolul 4 Design-ul cercetării (exemplu)

Atât din perspectiva culegerii datelor, cât și din perspectiva analizei acestora, lucrarea se bazează pe o metodologie calitativă. Oferim în cadrul acestei introduceri doar o descriere de ansamblu, urmând ca detaliile cu privire la cadrul conceptual utilizat, precum și la metodologia de cercetare să fie oferite în cadrul capitolului 5, respectiv 6. Din perspectiva culegerii datelor am combinat metoda process tracing cu metoda grounded theory, ceea ce ne-a permis o demarcare mai puțin clară între procesul de culegere și procesul de analiză a datelor. Astfel, atunci când informațiile din setul de date deja cules nu au fost clare, am revenit de la analiză la culegerea datelor. Noile informații colectate cuprind date din legislație și din articole de presă. Baza de date pe care am adunat-o în acest fel numără în cele din urmă 85 de surse primare, a căror listă poate fi consultată în partea de bibliografie primară din secțiunea bibliografică a acestei lucrări. Am prelucrat aceste date cu ajutorul a două programe. Pentru indexarea lor și pentru elaborarea principalelor categorii de analiză am utilizat programul de management al referințelor bibliografice Citavi, iar pentru analiza de discurs pe care am aplicat-o asupra datelor am utilizat programul de cercetare calitativă Nvivo. Intenția noastră pe tot parcursul acestei analize a fost similară cu obiectivul oricărei cercetări calitative, acela de „a lăsa datele să vorbească”.

Mihaela-Livia Herbel, Guvernanță locală, politici de dezvoltare și patrimoniu cultural. Studiu de caz: România, Cluj Napoca 2012

¹ Mărginean, I. Op cit., p. 59

ELABORAREA LUCRĂRII

Introducerea

Introducerea este punctul de plecare al oricărei lucrări. În această parte este prezentată intenția autorului/autoarei și viziunea asupra problematicii. Introducerea debutează, de obicei, cu un paragraf care să capteze atenția cititorului în legătură cu tema abordată și să creeze cadrul general pentru dezvoltarea subiectului. Încercați să vă gândiți ce ați vrea să citiți dacă ați fi cititorul lucrării pe care o redactați. În general, în primul paragraf se poate apela la citate sau afirmații generale despre necesitatea întreprinderii studiului. Începeți cu o perspectivă foarte largă a ariei de studiu / subiectului principal, înainte de a îngusta problema centrală în cadrul investigației. În acest sens, pot fi urmărite:

- perspectiva istorică (dezvoltarea, creșterea, etc.) a ariei / domeniului de studiu;
- probleme filozofice sau ideologice referitoare la subiect;
- tendințele în ceea ce privește prevalența, dacă este cazul;
- teorii majore, dacă sunt;
- principalele aspecte, probleme și previziuni / anticipări în zona ariei de studiu de studiu;
- aspecte teoretice și practice importante, referitor la problema centrală de studiu; și
- principalele constatări referitor la problema de bază.

Surse de inspirație pentru realizarea acestui prim pas sunt studiile realizate în domeniul de interes ales. Lectura critică a acestora permite în același timp și documentare referitor la subiectul cercetat, precum și argumentarea propriei motivații.

Caseta 5 Introducerea

Să presupunem că realizați unui studiu pentru a analiza impactul imigrației asupra familiei. Preambulul-introducerea ar trebui să includă o scurtă descriere a următoarelor:

- Originile mișcărilor migratorii în lume;
- Teorii generale dezvoltate pentru a explica comportamentul migrării.
- Motivele migrației.
- Tendințele actuale în domeniul migrației (naționale și de stat).
- Impactul migrației asupra rolurilor de familie și relații (de exemplu, pe soț și soție, pe copii și părinți, pe așteptările părinților de copii etc.)
- Mobilități ocupaționale.

Caseta 6 Introducerea (exemplu)

Știință și societate. Interese și percepții ale publicului privind cercetarea științifică și rezultatele cercetării¹

O națiune are cu atât mai multe șanse de dezvoltare economică, de prosperitate individuală și de împlinire a principiilor democratice cu cât mai mulți cetățeni și conducători ai săi dispun de un stoc minim acceptabil de cunoaștere științifică. S-a stabilit, încă de la mijlocul secolului trecut, că acest stoc ar include: (a) o înțelegere corectă a celor mai frecvente și generale enunțuri din știința contemporană; (b) un vocabular activ al termenilor științifici fundamentali; (c) o înțelegere generală a metodei științifice de producere și testare a cunoașterii, inclusiv a probabilității. Stocul minim acceptabil de cunoaștere a științei caracterizează o persoană ca „alfabetizată științific”. De asemenea, o componentă esențială a alfabetizării științifice ar consta în capacitatea de a diferenția știința de pseudo-știință. Cu cât numărul de cetățeni „alfabetizați științific” dintr-o țară este mai mic, cu atât deficitul cognitiv al stocului public de cunoaștere științifică ar fi mai mare și cu atât ar fi mai mari și mai greu rezolvabile problemele de dezvoltare națională – culturală, economică și democratică. În termeni foarte generali, s-a estimat că, la sfârșitul secolului, aproximativ 17% dintre cetățenii adulți (peste 18 ani) ai unor țări precum Danemarca, Franța, Marea Britanie, Olanda sau SUA pot fi calificați ca „alfabetizați științific”. Acest procent, când este comparat cu cel din urmă cu douăzeci de ani, s-a dublat, dar se apreciază că este încă foarte mic, că demonstrează existența unui mare deficit de cunoaștere științifică a publicului și mai ales că este deosebit de problematic pentru tipurile de societăți în care cunoașterea științifică oferă principalele instrumente ale dezvoltării naționale și personale.

Formularea obiectivelor de cercetare

Obiectivul principal indică forța centrală de studiu, dar sub-obiectivele identifică problemele specifice pe care le propuneți să le examinați. Obiectivele studiului trebuie să fie clare și specifice naturii. Fiecare sub-obiectiv ar trebui să delimiteze o singură problemă. De exemplu, dacă doriți să prezentați și să argumentați un punct de vedere prin care să elucidați o problemă controversată aparținând doctrinei, specificați clar care este punctul de vedere pe care îl susțineți și ce anume intenționați să demonstrați. Dacă doriți să introduceți un nou concept, oferiți o descriere a conceptului și justificați de ce considerați că este necesară introducerea lui. Dacă scopul cercetării este extinderea unei cercetări existente deja, menționați rezultatele pe care le urmăriți și explicați de ce sunt ele importante. Formularea tipică a unui obiectiv include obligatoriu **un verb**, de exemplu să asigure interpretarea teoriei x ..., să descopere dacă ...; să dovedească.....Prezentarea clară a obiectivelor arată că studenta/studentul are o viziune limpede asupra temei studiate și că știe exact în ce va consta contribuția cercetării sale la aceasta.

Obiectivele unui proiect de cercetare pot fi:

- de constatare,
- de descriere,
- de explicare,

¹ Proiectul STISOC - Știință și societate. Interese și percepții ale publicului privind cercetarea științifică și rezultatele cercetării. Finanțat de Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică din România, în cadrul programului PN II Capacități 2008, prin contractul nr. 203 din 10.09.2008. Coordonatori: L.Vlăsceanu, A.Dușa C.Rughiniș

- de interpretare,
- de sesizare a relațiilor între cauze și efecte,
- de formulare de ipoteze variate,
- de prelucrare cantitativă și calitativă a rezultatelor,
- de formulare de generalizări,
- de propunere de soluții sau modele,
- de îmbogățire a cunoașterii problemei,
- de finalizare și valorificare a unei contribuții

Sugestii privind formularea obiectivelor

Obiectivul principal trebuie să fie formulat concret și să reprezinte finalitatea cercetării. Pentru realizarea acestuia este necesar a vă trasa 3-4 obiective **specifice, măsurabile, accesibile, realizabile** într-o anumită perioadă de **timp**. Rețineți! Există cel puțin trei motive pentru care trebuie să formulați corect, clar obiectivele:

- Ușurează evaluarea;
- Ajută la comunicarea cu auditoriul (În cazul susținerilor orale), cu persoana care evaluează;
- Permit să se construiască acțiuni logice de construire a lucrării.

Formularea corectă a unui obiectiv depinde foarte mult de verbul ales. Verbele utilizate în formularea obiectivelor lucrării sunt de natură să informeze pe cel care scrie asupra strategiei care trebuie adoptată:

Tabelul 7 **Formularea obiectivelor**

Verb	Conținutul obiectivului
A descrie, a defini	Căutarea caracteristicilor esențiale ale noțiunii tratate;
A compara	Identificarea/prezentarea / utilizarea asemănărilor și a deosebirilor;
A demonstrează	Se cere o argumentare riguroasă
A studiază, a expune	Este importantă analiza obiectivă a unei întrebări, a unei problematice, sprijinită mai ales pe legătura situație / cauze / consecințe / soluții
A explică	Dispoziția este foarte asemănătoare cu cea precedentă, accentul fiind pus pe factorii explicativi;
A apreciază, a critică, a discută, a evaluează	Nu puteți să mergeți pe ocolite și <i>no comment</i> -ul nu este recomandat

Caseta 7 Formularea obiectivelor

Exemplu:

Această lucrare are trei obiective majore: studierea dinamicii relațiilor din nivelul supranațional, național și cel local, în cadrul politicii de coeziune; cercetarea relațiilor actorilor locali cu politicile culturale, în cadrul proceselor mai largi, legate de aderarea României la UE și investigarea proceselor de schimbare politică care au loc în acest context. Primul obiectiv face parte din premisele pe care ne bazăm în această lucrare, cel de-al doilea reprezintă corpul cel mai important al studiului nostru și este baza elaborării principalelor argumente, iar cel de-al treilea ține de ipotezele propuse și care merită a fi investigate în continuarea acestei lucrări. Primul obiectiv se desfășoară pe trei direcții: contextul reformei administrative din România și schimbările aduse în ceea ce privește actorii sub-naționali, rolul actorilor sub-naționali în politicile de dezvoltare (cu focalizare pe politica de coeziune) și dinamica politicilor culturale la nivel local în strânsă legătură cu celelalte două direcții de cercetare. Scopul nostru este să plasăm toate aceste direcții dintr-o perspectivă comparativă în contextul mai larg al guvernantei europene și a felului în care aceasta a evoluat pe parcursul ultimilor treizeci de ani. Argumentele comparative și cele istorice sunt discutate în capitolele 3 și 4 ale lucrării. O altă dimensiune a acestui obiectiv se referă la plasarea disciplinară și teoretică a principalelor ei teme în cadrul științelor sociale, în general, și a disciplinei studiilor europene în particular. Acest lucru este realizat în capitolele 1 și 2, din partea I. Cel de-al doilea obiectiv se bazează pe argumentele avansate anterior. Astfel, reforma administrativă a debutat deja în România, încă din anul 2006, prin adoptarea Legii-Cadru a descentralizării și de asemenea prin implementarea în parteneriat a politicii de coeziune. Acest al doilea obiectiv al studiului nostru este acela de a cerceta în ce măsură debutul acestor două procese schimbă relația actorilor locali cu politicile culturale, în special cu politica de patrimoniu. Elaborarea acestui obiectiv se bazează pe trei elemente. În primul rând, patrimoniul cultural reprezintă un punct pe agenda instituțiilor europene, încă din anii '80, iar, actualmente, acesta este inclus în agenda mai largă a dezvoltării durabile. În al doilea rând, experiența altor state-membre arată că există o tendință de valorificare a patrimoniului cultural din perspectiva competitivității economice, mai ales în condițiile în care aceasta reprezintă obiectivul prioritar al principalelor scenarii de dezvoltare ale UE – Agenda de la Lisabona și Strategia Europa 2020. În al treilea rând patrimoniul cultural a devenit, în ultima decadă, un punct important pe agenda publică din România, la care a contribuit în primul rând, societatea civilă. Cel de-al treilea obiectiv își propune investigarea măsurii în care toate aceste elemente pot contribui la edificarea guvernantei la nivel local. Elaborarea acestui obiectiv pleacă de la ideea că se pot constitui alianțe la nivel local între actori politici teritoriali și ONG-uri, în condițiile în care patrimoniul cultural este un punct pe agendă și poate fi reconstruit strategic ca element de dezvoltare durabilă la nivel local.

Mihaela-Livia Herbel, Guvernantă locală, politici de dezvoltare și patrimoniu cultural. Studiu de caz: România, Cluj Napoca 2012, rezumat teză, p.3-5

Notă: Asemeni problemei de cercetare, obiectivele pot lua forma întrebărilor. De exemplu: care sunt atitudinile în legătură cu ... ; există o diferență semnificativă între ... ; ce tip de relație există între

Criterii de evaluare

1. Obiectivele cercetării detaliază aspectele verificabile ale ipotezei, ca măsuri metodice introduc și delimitează sarcinile efective ale cercetării, prezentate succesiv, ca plan acțional;
2. Obiectivele sunt formulate adecvat, ele devenind sintetic apoi titlurile subcapitolelor în prezentarea propriu-zisă a rezultatelor cercetării, figurând și în Cuprins

Planul lucrării

Planul este un proiect elaborat cu anticipare, cuprinzând o suită ordonată de operații destinate să ducă la atingerea unui scop. Planul tezei este în strânsă legătură cu structura lucrării. Elaborarea planului este posibilă numai după formularea scopului și a directivelor (obiectivelor lucrării). Pentru a construi un plan adecvat, trebuie să aveți în vedere **coerența exprimării și înlănțuirea logică a elementelor discursului: principiile trebuie să preceadă consecințele, efectele să urmeze cauzelor**. Dacă legăturile pe care le faceți sunt logice, este un semn bun. Planul este un element fără de care nici un arhitect nu va încerca să construiască ceva. Aveți grijă ca arhitectura pe care o concepeți să fie mulțumitoare. Nu vă obosiți să construiți o fațadă înșelătoare, cu ferestre false. La fel va fi și lucrarea, și vă va fi greu să o „construiți”.

Planul trebuie să corespundă următoarelor exigențe:

- trebuie să grupeze pe capitole sau compartimente problemele care formează un material omogen;
- trebuie să realizeze o coerență logică internă între paragrafele capitolelor precum și între capitole, astfel încât întreaga lucrare să capete o orientare generală în direcția realizării obiectivelor propuse;
- trebuie să permită verificarea, de către Comisia de examinare, a pregătirii teoretice a absolventului precum și capacitatea de a realiza interpretarea rezultatelor obținute și de a formula propuneri de perfecționare a domeniului abordat.

Urmare a celor de mai sus, o structură generală de plan cuprinde:

Introducere: cuprinde concepția globală despre subiect, mai exact al unghiului de abordare pe care îl veți folosi. Se indică problematica, se anunță scopul lucrării și a directivelor de cercetare, planul lucrării;

Capitolul I: Definirea conceptelor, prezentarea cadrului teoretic al problemei;

Capitolul II: Transpunere și interpretare: prezentarea metodologiei referitor la tema abordată (aspecte instituționale și legislative în domeniu);

Capitolul III: Prezentarea unei aplicații practice prin prisma aspectelor teoretice și metodologice prezentate în primele două capitole;

Încheiere: Formularea concluziilor și a propunerilor;

Bibliografie: listarea, în ordine alfabetică a autorilor, a surselor de documentare utilizate în elaborarea lucrării;

Anexe: cuprinde informații relevante pentru teză.

Semnificația cercetării

Elaborarea tezei ar trebui să răspundă direct sau indirect la câteva întrebări cum sunt: *de ce este important studiul; pentru cine este important; care vor fi implicațiile pozitive ale realizării studiului?* Semnificația studiului subliniază unde se încadrează cercetarea dumneavoastră între cercetările similare și încearcă să convingă cititorul de ce este necesară. Este important ca această secțiune să reflecte viziunea proprie a

studentei/studentului asupra problematicii alese. O lista cu repere poate fi utilă în acest sens.

Tabelul 8 **Repere pentru sublinierea semnificației cercetării**

Semnificația cercetării
Pentru cunoaștere critică, aprofundată
Pentru înțelegere, explicare, interpretare, aplicare
Pentru optimizarea practicii
Pentru marcarea unor contribuții proprii/ degrop
Pentru combaterea unor prejudecăți, confuzii
Pentru valorificarea experiențelor anterioare
Pentru confruntarea cu alte căutări teoretice, practice
Pentru aplicarea/ verificarea unor idei, ipoteze
Pentru constatări inițiale, pe parcurs, finale
Pentru predicția de noi aplicații, dezvoltări
Pentru sistematizarea de idei, fapte, situații, efecte
Pentru afirmarea competenței de reflecție și cercetare activă
Alte motive.....

Probleme și limitări

Această secțiune ar trebui să faci o listă de probleme pe care le-ați crezut că ați putea întâlni privind, de exemplu, disponibilitatea datelor, asigurarea permisiunii de la agenția / organizația de a efectua studiul, recoltarea probei, sau orice alt aspect al studiului. Este important să fiți conștient de și să comunicați orice limitări, care ar putea afecta valabilitatea concluziilor și generalizărilor. Aici, problemele se referă la dificultățile, legate de detalii logistice, referitoare la aspecte metodologice ale studiului. De exemplu, cercetarea este riguroasă sub aspectul metodei selectate și a pașilor, dar are o insuficiență acoperire geografică. Aceste limitări ar trebui să fie comunicate cititorilor.

Transpunerea și analiza datelor

Mulți studenți confundă rezultatele cu interpretarea acestora. Rezultatele reprezintă ceea ce „ați găsit” în procesul cercetării, interpretarea acestora presupune stabilirea legăturii dintre analiza datelor și literatura la care ați făcut referire în lucrare. Rezultatele trebuie prezentate într-o manieră logică și convingătoare. Dacă rezultatele dvs. sunt prezentate într-o manieră confuză, cititorul nu va urma argumentul dvs. și poate să nu aibă încredere în concluziile dvs. (Câteva puncte de reper în argumentare sunt prezentate în tabelul 9). Dacă prezentați date cantitative, există o serie de aspecte pe care ar trebui să le luați în considerare. În primul rând, ați folosit modul cel mai potrivit de a vă prezenta datele? Datele nominale, de exemplu, sunt reprezentate cel mai bine numeric de către un tabel sau printr-o diagramă de tip pieptene. Ori de câte ori introduceți un tabel sau o diagramă în disertație, trebuie să vă asigurați că acesta este clar marcat cu un titlu și o cifră sau un număr de tabel. Asigurați-

vă că toate datele pe care le prezentați sunt interpretate. Nu este suficient să-l descrieți. O greșeală obișnuită pe care o fac oamenii este aceea că ei doar repetă ceea ce este în grafice în cuvinte. Aceasta nu este o interpretare, ci o descriere. De asemenea, trebuie să vă asigurați că vă referiți la toate tabelele și graficele incluse în text. Dacă nu, trebuie să te întrebi de ce există tabele și grafice. Atunci când vine vorba de date calitative, nu există reguli fixe despre cea mai bună modalitate de a prezenta date calitative. O cercetare bună ar trebui să furnizeze date de bază, de preferință într-o formă concentrată. Aceasta înseamnă că trebuie să alegeți extrase din datele dvs. care dovedesc argumentele pe care le faceți în analiza datelor. Acestea pot fi, de exemplu, citate din interviurile dvs. sau grupurile de focus sau note sau fotografii din observațiile dumneavoastră. Citatele și alte date brute vor asigura credibilitatea. Etichetați în mod clar extrasele de date. Pentru datele de interviu, puteți alege să oferiți intervievaților pseudonime (nume făcute) sau puteți decide să enumerați interviurile. Dacă rezultatele dvs. sunt cantitative, calitative sau un amestec de ambele, trebuie să aveți în vedere câteva lucruri:

- Ați făcut o prezentare clară a ceea ce ați aflat din cercetarea dvs.?
- Ați inclus date care nu sunt necesare?
- Ați interpretat datele și nu doar le-ați descris?
- Ați etichetat toate tabelele, fișele și citatele dvs.?

Secțiunea de discuții este locul în care arătați semnificația rezultatelor dvs. și evidențiați ce s-a realizat în comparație cu obiectivele inițiale. Câteva moduri de deschidere a secțiunii de discuții sunt:

- citarea rezultatelor principale;
- discutarea literaturii;
- oferirea de concluzii generale;
- reamintire a scopul lucrării;
- evidențierea semnificației cercetării;
- concentrarea pe metodologie;
- discutarea limitărilor cercetării¹.

Tabelul 9. **Puncte de reper în argumentare**

Relații	Conjunții și adverbe coordonatoare	Prepoziții și conjunții subordonatoare	Verbe și locuțiuni verbale
Analogie	De exemplu, adică, la fel, identic, foarte asemănător, aproape ca...	După cum, la fel ca...	La aceasta se adaugă și, este comparabil cu, se aseamănă izbitor cu...
Disjuncție	Sau, fie, nici, ori...	În afară de, numai dacă, doar dacă...	Diferă de, a nu se confunda cu, se face disjuncție între... și...
Opoziție	Dar, ci...	Din contră, deși...	Este contrar, vizavi de, în opoziție cu...
Cauză	Într-adevăr, deci, căci...	Pentru că, dat fiind că, de vreme ce...	Cauza constă în, motivul este că...
Consecință	Prin urmare, în consecință, ca urmare...	Așa că, încât, de manieră că...	Rezultă din, urmează logic că, decurge...

Sursa: Ferreol, G., *Flageul N. Op. cit., p.61*

¹ Smith, K. Op. cit., p.135-137

Concluzia științifică este rezultatul final al cercetării științifice. Orice concluzie științifică trebuie argumentată solid și concret, adică, ea trebuie să fie integrată organic în sistemul de cunoștințe existent și acceptat deja din punct de vedere teoretic, arătându-se cum se poate realiza această integrare, cum se poate face legătura cu vechile concluzii. Atunci când concluziile formulate contrazic pe cele vechi, trebuie să se demonstreze inconsistența celor vechi, să se argumenteze necesitatea renunțării la ele și să se arate felul în care, concluziile formulate se armonizează cu cele rămase valabile¹.

Concluziile lucrării trebuie să reia foarte pe scurt argumentul, dar la un nivel de sofisticare superior față de introducere, pentru că se presupune că deja cititorii sunt familiarizați cu cercetarea propusă. De asemenea, concluziile reiau fapte prezentate sau analizate pe parcursul lucrării, rezultate, date, dar trebuie să meargă dincolo de ele, spre interpretare. Scrierea concluziilor finale presupune detașarea de detaliile lucrării. Este recomandată o privire în ansamblu: de la ce ați pornit, unde ați ajuns, pe scurt, care a fost traseul între ele, unde se încadrează studiul vostru în ansamblul domeniului, ce ați realizat, ce nu ați realizat și rămâne pentru alte cercetări. Concluziile lucrării trebuie să îndeplinească una din următoarele condiții, sau o chiar o combinație între ele: să fie mai teoretice (decât restul lucrării), mai abstracte, mai generale, mai integrate în domeniul studiat, mai legate de lumea reală (cu implicații pentru politici concrete), mai preocupate cu implicațiile și/sau aplicațiile lucrării².

Fundamentarea concluziilor științifice trebuie să satisfacă următoarele exigențe: de logică; de interes practic; de eficiență; coerență cu teoria; formularea de observații și critici asupra teoriei și practicii administrative; să indice direcții de urmat și teme de cercetare³.

Concluziile oferă posibilitatea de a vă examina munca în ansamblu, de a identifica punctele de comparație și de a contrasta diferitele texte pe care le-ați examinat și de a arăta că, în procesul de studiu, ați dezvoltat o înțelegere mai precisă, critică asupra temei cercetate. Acesta este, de asemenea, un loc potrivit pentru a indica limitările potențiale ale cercetării și a indica posibilitățile ce vor putea fi abordate în viitor. Nu ezitați a prezenta anumite critici proprii lucrării. Acest lucru denotă faptul că puteți supune reflecției munca depusă. Este șansa de a finaliza disertația pe o nota cu adevărat puternică, deci ar trebui să acordați suficient timp pentru elaborarea concluziilor.

Iată un simplu exercițiu care vă poate ajuta:

- citiți lent dizertația;
- evidențiați punctele principale cu un semnalizator;
- rezumați aceste puncte pe etichete lipicioase;
- ordonați etichetele și folosiți-le pentru a vă scrie concluzia.⁴

¹Duță, A. *Elemente de metodologie a cercetării științifice în economie*. Note de curs. 2008. www.academia.edu/

² Burean, T. Op.cit., p.28-29.

³ Duțu, O., Butoi, I. Teodora *Metodologia cercetării juridice. Note de curs practic*. București, Ed. „Fundatia România de mâine”, 2005, p.26.

⁴ Smith, K. Op.cit.p.135-137

TEHNOREDACTAREA TEZELOR DE MASTER

Parametrii tehnici

Teza de licență se redactează computerizat cu utilizarea semnelor diacritice corespunzătoare, stil Times New Roman, caractere de 12 puncte, la un interval și jumătate, se imprimă pe hârtie albă, format A4, dimensiunea 21,0 x 29,7 cm, pe o singură parte a hârtiei.

Textul trebuie tipărit în conformitate cu următoarele dimensiuni ale câmpurilor:

- stânga – 3,0 cm,
- sus – 2,0 cm,
- dreapta – 1,5 cm,
- jos – 2,0 cm.

La scrierea titlurilor se admite utilizarea majusculelor, îngroșarea caracterelor sau folosirea caracterelor 15-16.

Textul care explică schema, graficul, desenul, figura folosite în text trebuie plasat sub acestea.

În teza de master se admite abrevierea combinațiilor de cuvinte, cuvintelor compuse, cuvintele folosite frecvent, dar numai în conformitate cu regulile lingvistice și cu condiția ca ele să nu îngreueze citirea textului și să nu producă ambiguități.

Imprimarea tezei pe hârtie trebuie să fie calitativă. Nu se admit însemnări, corecții, conturări de litere, ștersături, pete, adăugări la pagină etc.

Numărarea paginilor se începe de la foaia de titlu, dar se numerotează, începând cu pagina a doua. Numărul paginii se indică în partea de jos a paginii în colțul din dreapta. Prima pagină este titlul lucrării, iar a doua planul lucrării.

Aparatul critic

Notele reprezintă aparatul critic al lucrării și fac trimitere la ideile, citatele, expresiile preluate din literatura de specialitate, sau dau explicații pentru diferiți termeni, opțiuni, care nu pot apărea din diverse motive în textul lucrării.

Citarea este o formă scurtă a referinței, înserată în text sau adăugată textului, ca notă de subsol. Citarea permite identificarea publicației din care s-a extras citatul sau ideea comentată și indică localizarea în cadrul publicației sursă.

Numerele prezentate sub formă de exponenți, urmând citărilor în text, trimit la notele de subsol numerotate în ordinea apariției lor în text. Un număr de notă este utilizat pentru fiecare citare sau fiecare grup de citări; în nota respectivă pot fi citate mai multe documente. Dacă un document este citat de mai multe ori, citările ulterioare primesc numere distincte.

Orice fapt enunțat în lucrare trebuie să fie precis, iar autorul să-l poată justifica printr-o referință la un act normativ concret sau document publicat.

Caseta 8 Reguli pentru citarea corectă

Profesorul italian Umberto Eco, menționa că citatele sunt de două tipuri - (a) se citează un text asupra căruia ne oprim din punct de vedere interpretativ și (b) se citează un text în susținerea propriei interpretări – și stabilind zece reguli pentru o citare corectă:

Regula 1 - Fragmentele obiect de analiză interpretativă sunt citate cu o amplitudine rezonabilă.

Regula 2 - Textele din literatura critică sunt citate numai când autoritatea lor se coroborează cu afirmațiile autorului ori le confirmă.

Dacă textul este important, dar foarte lung, e mai bine să-l redați în *Anexe* și, ulterior, să citați în cursul capitolelor voastre numai scurte fraze.

În al doilea rând, în citarea literaturii critice trebuie să fiți siguri că citatul spune ceva nou sau confirmă ceea ce ați spus cu autoritate.

Regula 3 - Citatul presupune să se împărtășească ideea autorului citat sau cel puțin ca fragmentul să nu fie precedat și urmat de expresii critice.

Regula 4 - Din orice citat trebuie să reiasă limpede autorul și sursa tipărită ori manuscrisă.

Regula 5 - De preferință, trimiterea de surse primare trebuie făcută la ediția critică sau la ediția cea mai acreditată.

Regula 6 - Atunci când se studiază un autor străin citatele trebuie să fie în limba originală. Această regulă este recomandabilă dacă e vorba de opere literare. În atare cazuri, poate fi mai mult ori mai puțin util ca citatul să fie urmat în paranteză sau în notă de traducere.

Regula 7 - Trimiterea la autor și la operă trebuie să fie clară.

Regula 8 - Atunci când un citat nu depășește două-trei rânduri se poate insera în corpul unui paragraf între ghilimele. Atunci când însă citatul este mai lung e mai bine a-l pune *cu un spațiu* mai înăuntru. În acest caz nu sunt necesare ghilimele.

Regula 9 - Citatele trebuie să fie *fidele*. În primul rând, trebuie transcrise cuvintele așa cum sunt (și pentru un astfel de scop este bine ca, după redactarea tezei, să mergem să recontrolăm citatele în original, fiindcă, recopiindu-le de mână sau la mașină, pot interveni erori sau omisiuni). În al doilea rând, nu trebuie eliminate părți ale textului fără a marca acest lucru: o astfel de *semnalare* de elipsă este făcută prin inserțiunea a trei puncte de suspensie pentru partea lăsată de-o parte. În al treilea rând, nu trebuie făcute interpolări și orice comentariu, clarificare, specificare ale noastre trebuie să apară în paranteze *pătrate* sau între *bare*. Și sublinierile care nu sunt ale autorului, ci ale noastre, trebuie să fie marcate.

Regula 10 - A cita este ca și cum ai depune mărturie într-un proces. Trebuie să fiți totdeauna în măsură să reparați martorii și să demonstrați că sunt credibili. De aceea, referința trebuie să fie exactă și punctuală (nu se citează un autor fără a spune în ce carte și în ce pagină) și trebuie să poată fi controlabilă de către oricine.¹

Referința bibliografică reprezintă un set de elemente constitutive despre document care ne permit să-l identificăm. În standardul bibliografic **SR ISO 690** sunt stabilite elementele care trebuie menționate în referințele bibliografice pentru documentele publicate. Standardul determină ordinea obligatorie pentru elementele referinței și stabilește regulile pentru transcrierea și prezentarea informației provenite din publicația sursă. Informația cuprinsă în referința bibliografică trebuie să fie înregistrată așa cum apare în sursa de informare. Prima sursă de informare în cadrul documentului este pagina de titlu. În continuare vă prezentăm

¹ Eco, U. *Cum se face o teză de licență: Discipline umanistice*. București: Pontica, 2000. p.169-175.

câteva scheme care stabilesc succesiunea acestor elemente pentru diferite tipuri de documente.

Monografii: responsabilitatea principală (autorul) • titlul • ediție • publicare • (loc, editor) • an • paginația.

Exemplu: **Sîmboteanu, A. Reforma administrației publice în Republica Moldova.- Chișinău: Museum, 2001, p.32.**

Părți din monografii: responsabilitatea principală • titlul documentului gazdă • ediție • numerotarea părții • publicare (loc, editor) • an • localizare în cadrul documentului gazdă (paginația).

Într-o referință privind o parte individualizată a unei monografii care nu este o contribuție separată, numerotarea, titlul și alte detalii specifice acestei părți sunt menționate după elementele referitoare la întreaga lucrare.

Exemplu: **Negoită, A. Drept administrativ și știința administrației. - București: Atlas Lex, 1993. Capitolul VI, Structura sistemului administrației publice, p. 47-55.**

Contribuții în monografii:

pentru contribuție: responsabilitatea principală (autorul) • titlul.

pentru documentul gazdă: responsabilitatea principală (autorul) • titlul • ediție • publicare (loc, editor) • an • localizare în cadrul documentului gazdă (paginația).

Datele privind autorul, titlul etc. Referitoare la contribuția respectivă trebuie urmate de referința la documentul gazdă în ansamblul său și trebuie în mod clar separate de aceasta prin cuvântul „ **În:** “. Localizarea contribuției în documentul gazdă trebuie dată printr-o paginație corespunzătoare, indicată la sfârșitul referinței.

Exemplu: **Prohnițchi, V. Transparența și relațiile cu publicul. În: Ghidul primarului.- Chișinău: Editura ARC, 2001, p.104-128.**

Publicații seriale: titlul • responsabilitatea principală • ediție • desemnarea fasciculei (data și/sau numărul) • publicare (loc, editor) • an • paginația.

Exemplu: **Analele Științifice ale Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul. Vol.II.- Cahul: S.n., 2007, 226 p.**

Articole în publicații seriale: responsabilitatea principală (autorul) • titlul • titlul documentului gazdă • ediție • localizare în cadrul documentului gazdă • an, desemnarea fasciculei, paginația părții.

Exemple: **Orlov, M. Metode de asigurare a legalității în administrația publică locală. În: Administrarea publică, 2004, nr.1-2, p.47-55.**

Moldovan, D. De ce aderarea la UE devine prioritatea absolută a R.Moldova? În: Timpul, 2004, 8 octombrie, p.14.

În cazul în care se face referire la o lucrare (de exemplu: Sîmboteanu, A. Reforma administrației publice în Republica Moldova.- Chișinău: Museum, 2001, p.32.) și imediat după aceea, se folosește o informație din aceeași lucrare se pune o altă notă în felul următor: **Ibidem, p.28.**

În cazul în care informația următoare este preluată de la aceeași pagină a aceleiași lucrări,

se folosește următoarea notă: **Ibidem.**

Dacă se face trimitere la o lucrare care a mai fost citată se folosește următorul model:
Sîmboteanu, A. Op. cit., p.34.

Referitor la **documentele electronice**, schema descrierii este următoarea: responsabilitatea principală (autorul) • titlul (titlul se înregistrează exact cum este prezentat în sursă; traducerea titlului poate fi adăugată între paranteze drepte) • tip de suport (tipul de suport electronic trebuie prezentat între paranteze drepte, după titlu: [On-line], [CD-ROM], [disc]); • ediție • loc de publicare • editor) • an • data citării (data citării se indică între paranteze drepte și trebuie să fie precedată de cuvântul "citat" : [citat 08 septembrie 2003], [citat 2006-09-23], [citat 23.08.2007]) • disponibilitate și acces (se va furniza informația necesară identificării și localizării sursei documentului citat. Aceste informații trebuie identificate prin expresia "Disponibil în" sau „Accesibil”. Adresa electronică se include între paranteze în unghi < >)

Exemplu: Boțan, I. Victoria agregată a opoziției dispersate, [On-line], [citat 29.08.07]. Accesibil:< <http://www.alegeri.md/2007/comments/20070614/> >

Redactarea listei bibliografice

Redactarea bibliografiei finale constituie faza finală a procesului de elaborare a tezei de licență. Lista bibliografică se face în ordine alfabetică și cuprinde următoarele compartimente:

I. Acte normative și documente

- Constituția Republicii Moldova
- Acte internaționale
- Legile Republicii Moldova
- Hotărâri ale Curții Constituționale a Republicii Moldova
- Hotărârile Parlamentului Republicii Moldova
- *Hotărârile Guvernului Republicii Moldova*
- Acte normative ale autorităților centrale și locale

II. Literatura de specialitate.

Numerotarea izvoarelor incluse în aceste două compartimente este comună.

Un titlu bibliografic trebuie să conțină următoarele elemente: numele și prima literă a prenumelui autorului; titlul complet al lucrării; locul editării; anul editării. Aceste elemente se regăsesc în pagina de titlu a lucrării. Exemplu: **Matei A. Analiza sistemelor administrației publice.- București: Ed. Economică, 2003.**

Dacă publicația are doi sau mai mulți autori, între numele lor se pune virgulă, iar după numele ultimului - punct. Când sunt mai mulți de trei autori se poate indica doar numele primului autor însoțit de abrevierea „ș.a.” (și alții).

În cazul în care se enumeră două sau mai multe lucrări aparținând aceluiași autor, ele sunt plasate în ordinea crescătoare a anilor de apariție. Dacă un autor prezintă mai multe lucrări apărute în același an, ele se transpun în ordinea alfabetică a titlului.

Anexele

Anexele pot cuprinde orice materiale relevante pentru lucrarea de licență, dar a căror includere în textul lucrării creează dificultăți de parcurgere a acesteia. La compartimentul „Anexe” pot fi incluse:

- Tabele, date statistice și hărți;
- Scheme logice;
- Facsimile ale unor documente;
- Proiecte de decizii elaborate;
- Alte materiale și documente relevante care n-au fost încorporate în textul tezei.

Anexele conținute la sfârșitul lucrării se numerotează aparte. Ordinea numerotării anexelor e determinată de ordinea trimiterilor la anexe conținute în textul lucrării. Trimiterea la anexe se face în felul următor: **A se vedea Anexa** [se indică numărul anexei].

Fiecare anexă conține în mod obligatoriu sursa în baza căreia a fost alcătuită anexa respectivă.

Materialul cuprins în „Anexe” nu se include în volumul total al lucrării.

SUSȚINEREA TEZEI DE MASTER

Pregătirea pentru prezentarea orală

Etapa respectivă cuprinde elaborarea conspectului sau a tezelor discursului pentru susținerea tezei de licență, pregătirea materialului ilustrativ. Pentru a îmbunătăți tehnica de prezentare a discursului trebuie să respectați următoarele reguli:

- Îndepărtați emoțiile și concentrați-vă la subiect;
- exersați intensitatea și tonalitatea vocii;
- adaptați discursul la exigențele impuse;
- evitați limbajul pompos, vorbiți simplu.

Cu cât discursul este mai laconic, cu atât mai dificilă este pregătirea lui. Un discurs laconic trebuie să fie concret și simplu. Durata discursului poate fi calculată în felul următor. Majoritatea oamenilor vorbesc aproximativ 150 cuvinte pe minut. Deci, un discurs de 10 minute nu va conține mai mult de 1500 cuvinte. Dacă discursul este citit (nu se recomandă) se vor pregăti aproximativ trei pagini și jumătate (A4), ele vor conține aproximativ 1250 cuvinte.

Ar fi mult mai bine ca discursul să nu fie citit, ci formulat expres, folosindu-vă doar de unele notițe. În susținerea cu succes a tezei de licență intervin trei criterii:

- Stăpânirea cunoștințelor;
- Exactitatea informațiilor și calitatea demonstrației;
- O minte clară, deschisă, alături de forța de convingere și de capacitatea de a dialoga.

Pregătindu-vă pentru susținerea orală, luați în considerare aceste trei criterii. Orice prezentare are nevoie de un anumit timp pentru a se consolida. Această etapă nu este altceva decât pregătirea prezentării și, ca proces, include răspunsurile la următoarele întrebări:

1. Formulată într-o singură propoziție, care este scopul prezentării mele?
2. Ce cunosc eu cu adevărat la acest subiect?
3. Care sunt componentele cele mai importante ale acestei prezentări?
4. Ce fel de suporturi vizuale mi-ar fi de folos?
5. Ce modalitate de captare a atenției voi utiliza?
6. Ce argumente voi înainta pentru a demonstra atingerea scopului și a obiectivelor propuse?
7. Care este cea mai potrivită frază pentru încheierea discursului?

Modalitatea cea mai bună de a fi eficient este **de a vă antrena activ** și de a profita de toate oportunitățile de simulare care vă sunt oferite.

Prezentarea orală

Tezele de master se susțin în ședință publică, în fața unei comisii constituite din cadre didactice. Deoarece susținerea tezei de master este publică, oricine din cei prezenți la susținere poate lua cuvântul. După discuțiile pe marginea tezei se oferă cuvântul absolventului pentru a răspunde la întrebări și comentarii.

Pe cât este posibil:

- *răspundeți cu precizie la întrebările puse.* E mai bine să-ți mărturisești ignoranța, decât să încerci cu orice preț mascarea ei prin formule *tergiversante* sau nepotrivite. Fiți sigur că examinatorul are o îndelungă experiență a acestui gen de exercițiu și vă va putea aprecia foarte rapid mărimea lacunelor. Dacă n-ați înțeles ce vrea să spună, aveți tot dreptul să-i cereți să repete sau să-și precizeze ideea. La fel, puteți utiliza *reformularea* pentru a valorifica o demonstrație sau pentru a explica un pasaj la care țineți.
- *Conformați-vă cerințelor specificate:* dacă vi se cere opinia, nu ezitați să o exprimați, justificând-o. Dimpotrivă, dacă trebuie să menționați doar fapte nu faceți aprecieri.
- *Obișnuiți-vă să fiți concisi și indicați esențialul în fraze puține.* Dacă timpul vă permite sau dacă vi se cere, veți avea atunci libertatea de a fi mai prolific. Dacă urmăriți doar să câștigați timp „amânând” sau „divagând”, faceți un calcul foarte prost: cel care vă notează nu va fi naiv, va suspecta o „respingere de obstacol” și va fi lipsit de posibilitatea de a face remarcile gândite.¹
- Sugestiile sintetizate în tabelul de mai jos vă vor ajuta să dejucați unele „capcane”:

Tabelul 10 **Prezentarea orală**

Evitați	Căutați
Să vorbiți prea repede, prea încet. Să vorbiți fără să priviți auditoriul. Să luați o pauză de tăcere prea îndelungată.	Să observați reacțiile Comisiei, care se constituie în indicații. Să vă recunoașteți eventuala încurcătură, dar mai ales să o depășiți. Reluați ceea ce trebuie spus sub o altă formă.
Să întrerupeți membrii Comisiei care vă adresează întrebări sau fac unele comentarii. Să întrebați în loc să răspundeți (nu poate fi util decât în cazul în care solicitați precizarea unui aspect legat de răspunsul pe care trebuie să-l dați)	Să vă cereți scuze și să tăceți așteptând continuarea. În loc de aceasta, acordați-vă un timp de reflecție reformând ceea ce trebuie spus.
Să vă înșelați asupra subiectului sau să răspundeți la altă întrebare.	Să înțelegeți tema și directiva.
Să folosiți timpul de vorbire fără control. Să faceți grimase la auzul unei întrebări dificile.	Să vă păstrați ceasul la vedere, ca să puteți verifica ora. Să transformați grimasa în zâmbet.
Să garantați ceea ce nu e absolut sigur.	Să precizați, dacă e nevoie, originea informației.
Să fiți impasibil, lipsit de reacție. Să urmăriți o idee fără să controlați reacțiile săli.	Să priviți interlocutorul și să căutați schimbul, comunicarea. Să nu uitați necesitatea de a transmite, de a stabili relația.
Să suprimați unele părți din ceea ce trebuie să arătați în cursul expunerii.	Să fiți convins că ceea ce spuneți este important.

Adaptat după: Ferreol, G., Flageul N. *Metode și tehnici de exprimare scrisă și orală.* – Iași: Polirom, 1998, p.182-183.

¹ Ferreol, G., Flageul, N. Op. cit., p. 176-177.

Evaluarea tezei de master. Criterii de apreciere.

Evaluarea tezei de master are la bază două aspecte:

- a. Teza propriu-zisă. Acesta este cel mai important aspect. Evaluarea include conținutul științific al tezei (materia) și valoarea ei în calitate de comunicare (forma).
- b. Prezentarea orală care durează până la 10 minute urmată de discuții.

Criteriile de apreciere pentru teza propriu-zisă sunt următoarele:

- capacitatea de argumentare a temei alese;
- actualitatea temei;
- originalitatea și noutatea lucrării;
- au fost realizate obiectivele propuse;
- care sunt rezultatele practice ale lucrării;
- contribuția autorului în cercetarea temei;
- respectarea rigorilor impuse pentru tezele de licență.

Decizia asupra notelor pentru susținerea tezelor de master se ia la o ședință închisă, cu o simplă majoritate de voturi. În cazul când voturile se împart egal, votul președintelui Comisiei pentru examenul de master este decisiv.

Rezultatul susținerii tezelor de licență, se comunică studenților în aceeași zi, după ședința Comisiei pentru examenul de master.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghel, P. *Stiluri și metode de comunicare*. București: Aramis, 2003.
2. Babbie, E. *The Practice of Social Research* Wadsworth, Cengage Learning, 2013.
3. Bașanu, A. *Recunoasterea problemei științifice*. În: Revista Romana de Studii Culturale, 3 / 2004
4. Bhattacharjee, A. *Social Science Research: Principles, Methods, and Practices*, 2nd edition, University of South Florida, 2012
5. Blaikie, N. *Modele ale cercetării sociale*. trad.: Coca Vieru, Ana Gruia. - Ed. a 2-a, rev. - Cluj Napoca: CA Publishing, 2010
6. Boehm, V. R. *Research in the „Real World” – a Conceptual Problem*. În: *Personnel Psychology*, vol. 33, 1980
7. Chelcea, L. *Construcția propozițiilor și a frazelor*. http://redactare.sas.unibuc.ro/wp-content/uploads/2010/11/Chelcea_reguli-de-constructie-a-frazelor.pdf
8. Chelcea, L. *Structura textelor în științele sociale*. http://redactare.sas.unibuc.ro/wp-content/uploads/2010/11/Chelcea_structura-textelor.pdf
9. Chelcea, S. *Inițiere în cercetarea sociologică*. București, 2004.
10. Chelcea, S. *Tehnici de cercetare sociologică*. Curs universitar. București: SNSPA, 2001.
11. Cornea, S., Cornea, V. *Ghid practic pentru elaborarea, redactarea și susținerea tezelor de licență*. Cahul: USC, 2007.
12. Davis, Gerald F. What Is Organizational Research For? In: *Administrative Science Quarterly* June 2015
13. Dowdy, Shirley M., Wearden, Stanley, Chilko, Daniel M. *Statistics for Research*. Third edition. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, 2004.
14. Duțu, O., Butoi, I.T. *Metodologia cercetării juridice*. Note de curs practic. București: Fundația „România de mâine”, 2005.
15. Eco, U. *Cum se face o teză de licență: Discipline umanistice*. Iași: Polirom, 2006.
16. Eco, U. *Cum se face o teză de licență: Discipline umanistice*. București: Pontica, 2000.
17. Enăchescu, C. *Tratat de teoria cercetării științifice*. Ed a 2-a, rev. Iași: Polirom, 2007.
18. Ferreol, G., Flageul, N. *Metode și tehnici de exprimare scrisă și orală*. Iași: 1998.
19. Ghiddens, A. *Sociologie*. București: Editura ALL, 2001.
20. Graur E. *Tehnici de comunicare*. Cluj-Napoca: Ed. Mediamira, 2001.
21. Gerald J. Miller and Kaifeng Yang. (editors) 2nd ed. *Handbook of Research Methods in Public Administration*. Taylor & Francis Group, LLC, 2008.
22. King, G., Keohane, R., Verba, S. *Fundamentele cercetării sociale*. Iași: Polirom, 2000.

23. Kumar, R. *Research methodology: a step-by-step guide for beginners*. London: SAGE, 1999
24. *Moscovici, S., Buschini F. (coord.) Metodologia științelor socioumane* Iași: Polirom, 2007.
25. Nikolaeva, J., Zasavițchi, L. *Referințe bibliografice: norme și stiluri de citare. Ghid practic* Chișinău, 2010.
26. Nuissl, E. *Cercetare educațională empirică pentru începători*. Timișoara: Editura Mirton, 2011.
27. Petcu, M. *Dreptul, într-o lectură sociologică*.
<http://www.curieruljudiciar.ro/2014/04/30/dreptul-intr-o-lectura-sociologica/>
28. Pop, L.-M. (coord). *Dicționar de Politici Sociale*. București: Editura Expert, 2002.
29. Răboacă, Gh., Comșa M. *Metodologia cercetării economice*. [On-line], [cit. 29.09.07].
Accesibil: <<http://facultate.regielive.ro/>
30. Rădulescu M. St. *Metodologia cercetării științifice - elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat*. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 2007.
31. Rotariu, T. (coord.), Bădescu, G. Culic, I. Mezei, E., Mureșan, C. *Metode statistice aplicate în științele sociale*. Iași: Polirom, 2000.
32. Rotariu, T., Iluț, P. *Ancheta sociologică și sondajul de opinie*. Iași: Polirom, 1997.
33. Rughiniș, C. *Frauda intelectuală: Plagiatul*. http://redactare.sas.unibuc.ro/wp-content/uploads/2010/11/Rughinis_Plagiatul-si-PI_2010-11-21.pdf
34. Sandu A. *Fundamente ale științelor sociale*. Iași: Editura Lumen, 2012.
35. Selye, H. *De la vis la descoperire. Despre omul de știință*. București: Ed. Medicală, 1968
36. Simon, H. *Administrație publică*. Chișinău: Editura Cartier, 2003.
37. Smith, K., Todd M., & Waldman, J. *Doing your undergraduate social science dissertation*. Routledge, 2009.
38. Szasz, Alpar Z. Plagiatul: tehnici și forme de evitare.
http://polito.ubbcluj.ro/old/old_polito/documente/reguli_plagiat.pdf
39. Șandor, S.D. *Metode de cercetare în științele sociale*. București: Tritonic, 2013.
40. Ștefănescu D. *Cum se elaborează un proiect de cercetare. Ghidul studenților / studentelor*. București, 2012.
41. Ungureanu, E. *Intertextualitate, citat și plagiat*. În: *Intellectus*, nr.2, 2010.
42. Zlate, M. *Psihologia mecanismelor cognitive*. Iași: Polirom, 1999.

UNIVERSITATEA DE STAT „B.P.HASDEU” DIN CAHUL
FACULTATEA DE DREPT ȘI ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ
CATEDRA ȘTIINȚE POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE

Ionașcu Valeria

**”Acordul de asociere între Republica Moldova și
Uniunea Europeană: implicații pentru
administrația publică”**

TEZĂ DE MASTER

Domeniul: 31. Științe Politice

Specializarea: 313.1 Administrația Publică

Coordonator științific: dr. conf. univ. Valentina Cornea

(semnătura) _____

Autor: Ionașcu Valeria

(semnătura) _____

Depusă la catedra la „___” _____ 20__

ADMISĂ SPRE SUSȚINERE

Șef catedră

dr. conf. univ. Bercu Oleg

”___” _____ 20__